

ERICA 7de JAARGANG N°4/1979.

Driemaandelijke uitgave van de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen.
aangesloten bij NAL: Natuurbeschermingsactie Limburg.

ZETEL: Natuurwetenschappelijk Museum, Bokrijk.

REDAKTIE: alle Limburgse Natuurgidsen.

Contactadres: Jef Leijssen, Bemvaartstrabt, 36, 3583 Overpelt.

Tel: 011/64.36.16.

VOORZITTER: Roger Schoebben, Dorpsstraat, 62, 2745 Eigenbilzen.

VERANTWOORDELIJKHEID: elke auteur is verantwoordelijk voor wat hij schrijft of tekent.

SECRETARIAAT: Tel: 011/73.52.79.

PENNINGMEESTERES: nummer: 235-0010248-75.

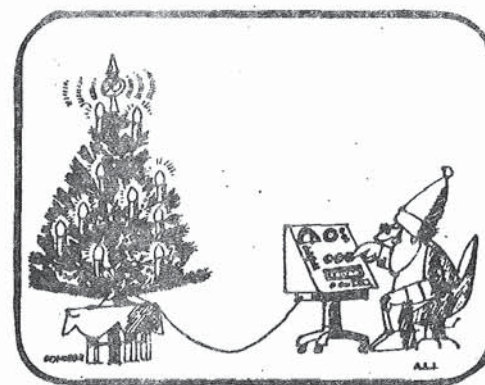
INLICHTINGEN over het wandelprogramma;

AFSPRAKEN voor de vormingsactiviteiten;

AANVRAGEN voor vrije wandelingen;

AFSPRAKEN voor het plaatsen van de tentoonstellingspanelen;

Cécile Ulenaers, Steenweg Linde, 24, 3570 Linde-Peer.

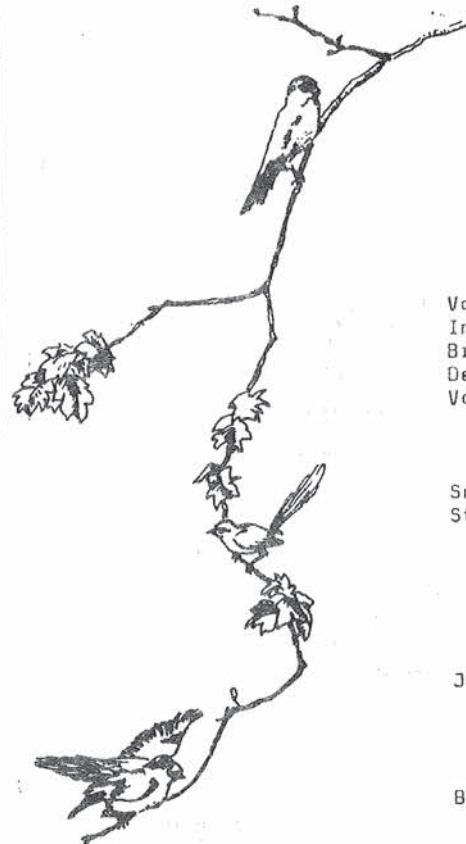

KERSTNUMMER.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen uit deze uitgave,
is alleen toegestaan ten dienste van de natuurbescherming en pas
na contact met de respectievelijke auteurs.

Meningen, stellingen en uitspraken, afgedrukt in deze uitgave,
strijdig met de doelstellingen van de vereniging, worden na be-
raad door de redactie van commentaar voorzien. Recht op antwoord
is gewaarborgd.

INHOUD VAN DIT NUMMER

Voorblad	1.
Inhoud	2.
Brief van de Voorzitter.	3.
Decemberdagen	4.
Vormingsactiviteiten:	
Programma voor 1980.	5.
De eerste wandelingen	5.
Biotoopstudielijst 1979.	6.
Sneeuwman	7.
Standpunt:	
Waterbeheersingswerken	8, 9.
Proficiat, Marc Galle	9.
Het vijverbroek, dood of.....	10, 11.
Nabeschouwingen Natuurbescher-	
mingsdag te Riemst.	12, 13.
Nota van de redactie	13.
Jaar van het kind:	
afscheid.	14.
voor de hummels	15.
voor de rakkers	16.
voor de gehendicapten	17.
Bijleren:	
boom enstruik in erf en tuin	18, 19.
de ontbladerde eik.	19.
de indeling van de gesteenten	20.
Fijn wandelplekje	21, 22, 23, 24.
Grimlach/glimlach	24.
de laatste bladzijde van 1979.	25.
Wensen voor 80	26.

BRIEF VAN DE VOORZITTER

Beste vrienden,

Na deze sombere zomer hebben we met volle teugen genoten van een met zon overgoten herfst. De nationale Natuurbeschermingsdag vormde het kroonstuk van het mooie najaar. Een pracht van een dag met een uitstekend geslaagde organisatie. Een pluimpje voor de mannen van Riemst. De grote opkomst en de fantastische idee er een natuurmarkt van te maken, zorgde voor een gezellige sfeer. Ook de wandelingen kenden een enorm succes. Onze speciale dank gaat naar de natuurgidsen die zich, na zoveel voorstudie, hiervoor hebben ingezet.

Deze dag heeft er zeker toe bijgedragen, de mensen meer inzicht te geven in de strijd voor het behoud van het weinige dat ons nog rest. Eén zaak ligt mij echter op de lever. De geschreven pers heeft achteraf, op enkele uitzonderingen na, geen aan dacht besteed aan dit nationaal gebeuren. De nieuwsdienst van de BRT-TV repte er diezelfde avond met geen woord over. Geen beeld kon er af.

Ging het er voor de nieuwsmedia te vreedzaam aan toe? Spelen onze massamedia niet te veel in op geweld? Wij menen, dat ze eveneens een positief gerichte opdracht hebben en dat een vreedzame manifestatie van meer dan 5000 mensen aandacht verdient. Of is er dan toch censuur van het kapitaal? Als de media de mensen alleen maar confronteren met geweld, dan zijn ook zij voor een deel verantwoordelijk voor de toename van de brutaliteit.

Maar de natuurgids, hij ploegde voort... Wij staan voor een nieuw werkjaar, een nieuwe reeks vormingsactiviteiten en uitgebreid wandelprogramma, waarmee wij de brede massa op een vreedzame manier inzicht trachten bij te brengen in het wonder dat natuur heet.

In afwachting, dat ik U allen mag begroeten op onze jaarvergadering, mijn beste wensen voor een sfeervolle kerst en een nieuw jaar vol goede dingen:

Roger Schoebben.

IN DE KRANS DER SEIZOENEN

DECEMBERDAGEN.

Zij sluipen in vale, grijze,
lang slepande gewaden
op mistige en triestige paden
zo moede, traag en lijze
naar het einde van hun leven...
zonder morren en zonder klagen,
-als weerloze dieren ter dood gedreven-
de stille, stokoude dagen.

Onder het gewicht van een heel jaar
gaan zij krom,
droef gebogen;
ze leunen zo zwakjes tegen elkaar
met een wezenloos en strak gestaar
in hun ogen;
zij zien niet meer om.

Ik hoor in de lichtloze nevelen,
in de onafzienbare lanen
van winter-eenzaamheid, door 'het half vergane
verdorde loof hun stemmen prevelen;
't gebed van wie nimmermeer klagen...
Ach, oude dagen.

Zij trekken verder...verder...
op dootsen verlaten weg,
en niemand weet waarhenen.
Nog ritselt hun kleed langs een dorre heg...
Dan wijken ze als schimmen in nevelen weg...
Ze zijn allen verdwenen.

O, stil nu, stil...
Ik word zo droef en wil,
nu die dagen voor eeuwig zijn heengegaan,
een poos in betreurend herdenken staan,
voor weer anderen komen;
want ze hebben, wat zelden het hart hervindt,
een lieve illusie, een zielekind meegenomen....

W.G. Nouthuijs.

5

ACTIES VAN DE LIMBURGSE NATUURGIDSEN

Sekr. : Steenweg 24
Tel. 011/73 52 79

3570 PEER
Bankrek. 235-0010248-75

Provinciale werkgroep van de
v.z.w. Centrum voor Natuurbeschermingseducatie
Ommeganckstraat 28 te 2000 - Antwerpen

VORMINGSACTIVITEITENPLAN 1980: commentaar op de jaarvergadering.

Vrijdag, 08-02-80: UILENUITSTAP. Hengelhoeft: 20 uur. Leiding: R. Libot.

Zondag 16-03-80: MOSSENWANDELING onder leiding van Pater Landewald.

Deze uitzonderlijke kenner zal nog maar eens proberen ons wat kennis bij te brengen van mossen op muren, in bos en heide.
Samenkomst: Helzoldparking-9,30 uur; einde: 12 uur.

wandelkledij vergrootglas.

Zondag, 20-04-80: BOMENWANDELING, Hark-de-Stad, 9/12 uur.

Zondag, 18-05-80: GRASSENEXCURTIE, Schulen, 9/12 uur.

Zondag, 01-06-80: HOGE VENEN, dagexcursie.

Zondag, 21-09-80: CAESTERT, Kanne, onder- en bovengronds, 9/13 uur.

Zondag, 19-10-80: PADDESTOELENUITSTAP, Bokrijk, 9/12 uur.

Zondag, 14-12-80: ZEELANDREIS, dagexcursie.

WINTERWANDELINGEN 1980.

06 jan, 03 feb, 02 mrt: Vloeiweiden Lommel-Kolonie. Gids: Noord-Limb gds.
14 u: voormalige Kristelhoeve, einde Koloniestr. Laarzen, geen honden.

06 jan: Domein Nieuwenhoven, St. Truiden. Gids: St. Truidense natuurgidsen.
14 u: Parking Domein-Winterwandeling parklandschap, wandelkledij.

20 jan: Gerhagen-Tessenderlo. Gids: WET-Tessenderlo.
14 u: Bosmuseum (Zandberg)-Winterlandschapswandeling-wandelkledij.

27 jan: Domein Nieuwenhoven, St. Truiden. Gids: St. Truidense natuurgidsen.
14 u: Parking Domein-Nestkastenactie: zuiveren, vervangen, herstellen.

27 jan: Tessenderlo- Busuitstap naar het Veerse Meer met WET-Tessenderlo.
07 u: Markt Tessenderlo. Inschrijven: M. Meert, Rijt, 49, Tes. 013/662982.

03 feb: Domein Nieuwenhoven, St. Truiden. Gids: St. Truidense natuurgidsen.
20 u: Parking Domein-Uielentocht- geen lampen. Alleen rust en stilte.

17 feb: Groot-Vorst Tessenderlo. Gids: WET-Tessenderlo.
14 u: Gemeentehuis Groot-Vorst-Ossenbroekenlandschap-Laarzen nodig.

17 feb: Domein Nieuwenhoven, St. Truiden. Gids: St. Truidense natuurgidsen.
14 u: Parking Domein-Winterwandeling gemengd landschap. Laarzen

16 mrt: Tessenderlo-Groenpoort. Gids: WET-Tessenderlo.
14 u: Theresiakapel i/d Barbarestraat-winterwandeling-laarzen

WANDELINGEN ZIJN DE FILTERS VAN DE GEDACHTEN.
*****Chinees spreekwoord*****

LIJST VAN DE BIOTOOPSTUDIES, GEMAAKT NA HET VOLGEN VAN DE CURSUS
VOOR NATUURGIDS TE MAAMECHELEN IN 1979.

Functie van deze publicatie is de mogelijkheid scheppen, dat ieder-
een die belangstelling heeft voor een bepaald gebied en hierover in-
lichtingen wil inwinnen, terecht kan bij iemand die er al iets over
weet. Eén exemplaar van elke studie is ondergebracht in het Centrum
voor Bosbiologie te Bokrijk, waar het voor eenieder ter inzage ligt.
Een nummer na de titel wijst naar een medewerker van dezelfde studie.

1. Berghs Roger, Weg naar Zwartberg, 247, 3360 Opglabbeek.
Steenberg en omgeving (2).
2. Bouchet Albert, Winkelstraat, 32, 3600 Genk (011/36.20.30).
Steenberg en omgeving (1).
3. Cleven Theo, Lemmenshoefstraat, 58, 3650 Dilsen.
De oude Kanaalarm te Dilsen-Lanklaar.
- Dedroog Liliane, Rijksweg 187, 3620 Maasmechelen 011/76.95.48.
Het Kasteelpark Vilain XIII met zijn akkers en weilanden.
5. De Lombaerde Kamiel, Merkenstraat, 4, 3700 Tongeren.
De Jekerbeemden te Tongeren.
6. Hermans Jozef, Bredeweg, 22, 3630 Maasmechelen.(011/76.51.81).
Bos, heide en vijvers te Rekem.
7. Kellens Marc, Jos Smeetslaan, 175, 3630 Maasmechelen.
Klei- en grindkuilen rond de oude steenbakkerij (17).
8. Kostens Koen, Luitestraat, 7, 3688 Kinrooi.
Middelhorst te Tongerlo-Bree.
- Meeus Roland, Herenstraat, 108, 3600 Genk.
Het stadspark Molenvijver en de bovenloop van de dorpsbeek
te Genk.
10. Panis Jean, Pannestraat, 155, 3760 Lanaken. (011/71.47.13).
De Grote Kievitheiide te Lanaken.
11. Penders Gilbert, Hegstraat, 25, 3630 Maasmechelen. (011/76.57.27).
Maas en Weerd, gesloten landschap met kuilen en dijk.
12. Pensers Richard, Oude Kerkstraat, 19, 3688 Kinrooi.(011/86.42.68).
Een grindgat te Kessenich.
13. Polle Gregoor, Vrijheid 101, 3630 Maasmechelen.
't Ven onder de Berg en omgeving.
14. Schoenmakers Jos, Sint Katharinastraat, 9, 3950 Bereingen.
De Plas te Beringen-Paal. (011/42.12.11).
- 16? Venken Roger, Tussenstraat, 5, 3630 Maasmechelen. (011/76.41.71).
Kasteel Vilain XIII te Leut-Maasmechelen.
17. Yperman Patrick, Koning Albertlaan, 12, Maasmechelen.
Klei- en grindgaten rond de oude steenbakkerij (011/70.41.71).
te Maasmechelen (?).

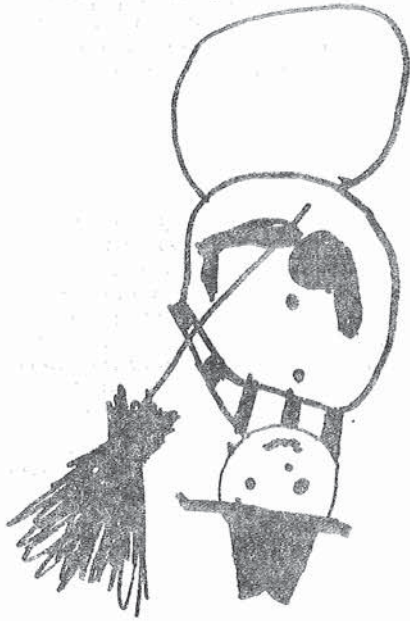
WIE STEEDS WOL BIJLEREN, BEHOUDT DE FRISHEID VAN ZIJN JEUGD; OOK OP
HOGE LEEFTIJD.

De meeuwman

En was een meeuwman
en hij stond daar heel galant
in de tuin met nog een meeuwman
met een hoed en een beret in zijn hand

Wie had hem gemaakt?
Wie had hem gekleed?
Van had hem gemaakt?
Van had hem gekleed?

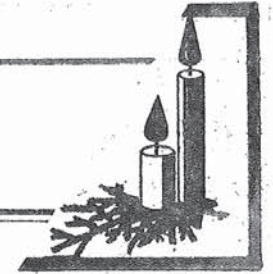

Maar dan de winkel kwamen een eind
En de winkel heeft nog zijn leunt
No kwam er ook voor de meeuwman een eind
de meeuwman begon te smelten en te smelten

Samen

De meeuwman

STANDPUNT STANDPUNT STANDPUNT STANDPUNT

WATERBEHEERSINGWERKEN.

Het artikel van J.L.Gilissen (vorig nummer) over het regulariseren van waterlopen kan men zonder meer bijtreden. De redenen om onze beken NIET recht te trekken zijn legio. De zogenaamde milieubewusten putten zich uit om alle wetenschappelijke; esthetische, sociale en gewone natuurvriendelijke bezwaren op een rijtje te zetten. Terwijl de voorstanders zich meestal achter dergelijke redenen van "wateroverlast" of "ontwatering van verziekte gronden" verschuilen om hun ware redenen te verdoezelen. De kosten die gepaard gaan met regulariseringswerken zijn immers zeer hoog en groot (voor de Bosbeek: 70 miljoen niet gedevalueerde frankskens). En waar veel geld besteed wordt, valt er allicht iets langs. (n.v.d.r: een goeie verstaander heeft maar een half woord nodig of moeten we beginnen praten over zakken vullen, enz.....).

Maar rechteblijven van waterlopen zijn dingen, die lang van te voren worden gepland. Ze raken ook meestal bekend, zodat acties kunnen worden ondernomen en de publieke opinie wakker geschud. Bij de dreigende rechteblijving van de Bosbeek is dit tot nog toe vrij goed gelukt. De meeste gemeentebesturen aarzelen nogal om openlijk achter zulk project te staan, wanneer daar wat ruchtbaarheid aan gegeven wordt. Maar het zijn meestal de "duistere" besturen, zoals: het ministerie van landbouw, de Landelijke Waterdienst of de Wateringen van het Groot Broek bv. in het geval van de Bosbeek, die het gevaarlijkste zijn en waar men het minst vat op heeft.

Een ander, mijns inziens veel intensievere aantasting van onze beekdalen en laagveengebieden is het ongelimiteerd graven en vergroten van vijvers en het neerplanten van week-end-verblijven. Het verweer, dat men hiertegen heeft, is practisch nihil. Ik ken bij voorbeeld: het geval van een onwettige vijver, waarbij de werkzaamheden tweemaal door de rijkswacht zijn gestopt, maar die gewoon op één nacht toch uitgegraven werden met enkele bulldozers. Het geheel is nu prachtig afgesloten met een twee meter hoge afsluiting en wat bordjes "Privaat" en aanplantingen van coniferen. Klachten hierover bij gemeentebestuur en stedenbouw verdwijnen zonder commentaar. Als deze roofofbouw, want dat is het, op dergelijke manier verder gaat, worden onze beekdalen in de kortste keren lintbebouwingen van vijvers en zomerverblijven.

DE JAARVERGADERING OP 12 JANUARI IN MALPERTUUS IS OOK VOOR U. ZIE IK U?

De schade, die deze uitgravingen teweeg brengen, is enorm: de natuurlijke begroeiing is vernield, de vogels zijn verjaagd, het landschap is ontsierd, onnatuurlijk en ontoegankelijk gemaakt door afsluitingen, en erger nog: in vele gevallen wordt de ondoor-dringbare grondlaag doorstoken, waardoor de hele waterhuishouding in de war geraakt.

Wat is nu de goede reactie daarop??
Wat kan men ertegen doen??????????

Er moet volgens mij een gebundelde actie komen op alle niveau's: parlementaire vragen; krantenartikels, acties door groencomitee's en adviesraden. We moeten de verantwoordelijken achetr de vodden blijven zitten. We mogen er ons niet bij neerleggen.

Zoniet zijn onze beekdalen, waar het eens zo mooi was, binnen enkele jaren versnipperde hokjes of kleine gevangenissen.

GELUKWENSEN AAN MARC GALLE, MINISTER.

Theo Dreesen.

Het CCBV (Coördinatiecomitee voor bescherming van vogels) richt een prentbriefkaarten actie in, met erop een dankwoord aan Minister Marc Galle. Dit is bedoeld als een moreel steuntje om de schuchter ingeslagen weg verder te bewandelen.

Dit alles bij gelegenheid van de afschaffing in Vlaanderen van de jacht op de zomertaling, de goudplevier en de houtsnip. Deze gefrankeerde kaarten zijn te verkrijgen aan de prijs van de postzegel, namelijk 4'5 frank het stuk bij: CCBV, DURENTIJDLEI, 8, 2130 BRASSCHAAT. (PCR: 000-0449595-97). Zeer warm aanbevolen.

Het gebeurt niet alle dagen dat we "merci" kunnen zeggen aan de overheid. Laten we het dan ook voor één keer doen. Overigens geeft het CCBV ook een verzorgd en steengoed (voor de liefhebbers van het genre) tijdschrift uit: "MENS EN VOGEL" (abonnementsprijs: vanaf 1980: 250 F). Naast schitterende kleurfoto's en ornithologische informatie, bevat het tijdschrift artikels over acties tegen vogelvangst, tegen de jacht op trekvogels, enz.... Hoofdredakteur is de bekende R. Arnhem.

Theo Dreesen.

Heb jij je wandelpapierke ook bij op de jaarvergadering in Malpertuus?

Voor de derde maal, moeten we dit jaar melding maken van een natuurgebied in nood, dat werkelijk op de rand van de ondergang staat.

HET VIJVERBROEK

DOOD OF LEVEND ?

**HET IS NOG NIET TE LAAT,
WE KUNNEN ER NOGIETS AAN DOEN**

MAART 1980

VALT DE BESLISSING !!

Laten wij allen samenspannen om deze beslissing te beïnvloeden, voor ons en onze kinderen.

*Afgravingen behoren tot de meest
onherroepelijke ingrepen van de
mens in zijn landschap.*

De Maasvallei eeuwenoud....

*Sinds ruim een generatie bij de meest
geteisterde van de waardevolle
landschappen.*

*Hierin het Vijverbroek, een parel
die moet blijven (groei en bloei).*

- Iemand die zich niet bemoeit met politiek, bemoeit zich niet alleen niet met zijn eigen zaken, maar heeft zelfs geen zaken... (HOMEROS).
- Alles heeft een prijs, de vraag is alleen: wie zal hem betalen ? (Albert Helman).
- Men beseft pas de waarde van iets als het echt verdwenen is. (Jef Leijssen)

Verantwoordelijke uitgever: namens de Aktiegroep "Vijverbroek", Kerkstraat 14, 3688 Kinrooi-Kessenich

Moe getergd, gedeeltelijk reeds vervuild, bedreigd door de baggermolens en de consumptiemaatschappij zal weldra van ons heengaan

HET VIJVERBROEK

LID VAN VERSCHILLENDE NATUURBESCHERMINGSVERENIGINGEN

Gelegen te Kessenich.

In onze "Moderne Tijden" voorzien van de nodige jagers, een camping, een vuilnisbelt, sluikstorters en overloop van de pekelleiding.

Dit melden u met diepe droefheid:

MOEDER NATUUR

zijn echtgenote

De Heer en Mevrouw Havik-Buizerd en kinderen

Weduwe Reiger,

De Heer en Mevrouw Kievit-Fazant en kinderen,

De Heer en Mevrouw Ree-Vos,

De Heer Kikker, zijn kinderen en kleinkinderen,

De Heer en Mevrouw Els-Hazelaar, kinderen en kleinkinderen,

De Heer en Mevrouw Wilg-Populier, kinderen en kleinkinderen,

De Heer en Mevrouw Gras-Netel, kinderen en kleinkind,

De Heer en Mevrouw Framboos-Riet, kinderen en kleinkinderen,

Eerwaarde Heer Klimop,

Mejuffrouw Boterbloem,

zijn broer, zuster, schoonbroers, schoonzusters, neven en nichten,

De families Vogels, Zoogdieren, Vissen, Reptielen, Insecten, Planten,

Struiken en Bomen.

De levensloop van Het Vijverbroek zal over enkele weken vertoond worden aan de hand van een reeks unieke natuurdia's. Plaats en datum worden tijdig bekendgemaakt.

U wordt verwacht !

Alle Limburgse natuurverenigingen bieden hun meest groene spijt aan bij dit gebeuren.

Zij beloven op een grimmige wijze alles in het werk te stellen om 't Vijverbroek alsnog te redden.

NABESCHOUWINGEN OVER DE NATIONALE NATUURBESCHERMINGSDAG 1979 TE RIEMST.

Op een vergadering in december '78, werd het plan geopperd de Nationale Natuurbeschermingsdag te houden te Kanne en wel op 30 september 1979. De praktische uitwerking hiervan zou gebeuren door Leefmilieu Riemst en samenwerking met NAL en anderen....

Bij onze groep, Leefmilieu Riemst, was één grote vreugde, maar tevens grote bezorgdheid hoe dat wel in zijn werk moest gebeuren. Draaiboeken en verslagen van vergaderingen ter voorbereiding van vorige milieudagen werden intensief bestudeerd. Jan Peumans maakte een nieuw draaiboek en de daarop volgende vergadering werden de taken verdeeld. Driftig werd tevens begonnen aan het mergeldossier. Ook hier werden de disciplines toegewezen en Jan Peumans bundelde alles tot één geheel.

Waarvoor was dit alles? Deze geweldige inspanning? Het maakt deel uit van de strijd om het voortbestaan van de gemeenschap in het uiterste hoekje van België. Een gemeenschap, gedeeltelijk gebonden aan de cementindustrie, gedeeltelijk niet. Een streek, waar de Europese en nationale tendens ten aanzien van de kleinschaligheid en de boerenbedrijven funest werkt. C.B.R., Enci, C.P.L. en Necamie kopen land op een spotprijzen. Boeren zonder opvolgers zijn blij dat ze kunnen gaan rentenieren. Ze verkwaselen zonder meer het land van hun voorouders voor wat Judasgeld. Een staaltje van de tactiek der cementreuzen, die systematisch, resoluut en zeer brutaal is. Menselijkheid hoeft je daarbij niet te zoeken.

Vóór enige jaren, heeft men met lede ogen moeten toezien hoe het prachtige kasteel van Caestert in de vlammen opging. Vorig jaar begon men met het kappen van het bos, midden in. Door snel handelen van Leefmilieu Riemst konden de werken worden stop gezet. Bij Zussen gaf men toestemming tot het afgraven op Waals gebied. Een strook bos moest gehandhaafd blijven. Door de geweldige stofwolken en de aanvullingen met silexafval blijft van dit bosje niets over. Op de weg naar Emael naar Ternaaien werd een prachtige krijthelling tot natuurreservaat bevorderd. Hetzelfde jaar nog, graaft CBR voor de verbreding van het Albertkanaal een gedeelte van het fort ef en transporteert dit naar de voet van het reservaat. Vogels en klein wild nemen de benen, orchideeën verdwijnen onder de stofmassa's.

De Enci geeft een bureau opdracht voor het ontwerpen van een recreatiegebied rondom het Enci-gat. Een walgelijk plan, dat met zoveel raffinement wordt gebracht (dia's, folders, enz...) dat veel mensen er zonder meer intrappen. Maar je moet eens gaan kijken naar het resultaat.

Thans is men bezig met de verbreding van Albertkanaal tussen Kanne en Vroenhoven. Wie daarlangs kwam kon zien wat er gebeurt: bomen gekapt, holle wegen verdwenen, enz... Maakt men een kaart van Kanne en omstreken en vult men de bedreigde gebieden in met zwart, dat lijkt het wel een rouwkaart met Kanne als middelpunt.

VOOR HET OPMAKEN VAN ZIJN WANDELKALENDER TEGEN DE JAARVERGADERING IN
MALPERTUUS, HOUDT IEDEREEN REKENING MET DE VORMINGSACTIVITEITEN IN 80.

Helpen deze acties dan niet???

Zeker wel, laat je niet ontmoedigen.

Er wordt terdege rekening gehouden met de openbare opinie en de uiteindelijke beslissingen liggen vaak in de politiek. Zodoende kan men bepaalde politiekers eraan herinneren, dat ze ooit hebben gezegd voor de landbouwers te zullen vechten. Nu willen wij geen woorden meer, maar daden. Zo is dan, na vele jaren strijden de classering van Caestert waarheid geworden en zal de gemeente Riemst nooit dulden dat CBR op Limburgse grond zal graven.

Op 30 september hebben wij de heren in ieder geval laten zien, dat het hier niet gaat om onredelijke eisen, door een stel idioten zoals zij die noemen, naar voren gebracht; maar een weloverwogen evolutie door meer dan 5000 mensen gesteund.....of niet soms???

Wij mochten de mensen laten zien hoe mooi het hier op sommige plaatsen nog is en wat ervan komen kan als de cementreuzen hun gang mogen gaan. Denk aan de Enci-put. Geen scrupules hebben ze. Wij hebben de verantwoordelijkheid een leefbaar land achter te laten. Mijn kinderen en kleinkinderen zullen niet kunnen zeggen, dat de ellende, de chaos is te danken aan de nalatigheid van mij en de mijnen.

Die zonovergoten dag heeft ons allen weer nieuwe moed gegeven. En het besef, dat het geen eenzame strijd is tegen de industriële grootmachtes en andere welvaarts-capriolen. Wij kunnen van elkaar leren problemen aan te pakken en op te lossen. Mensen interesseren, daar komt het op aan. Al te vaak maak je het in eigen streek nog mee, dat de mensen al ontwapend zijn, vóór dat hun aanvals- of verdedigingstactiek is opgezet.

Nog al te vaak hoor je de wanhoopskreet: tegen die mannen valt niet te vechten. Geld heeft alle macht. Maar niets is minder waard. Motieven, daar komt het op aan. En het tegendeel is al vaak genoeg bewezen ook.

Wij zullen moeten komen tot nauwe samenwerking, met deskundigen die ons degelijk adviseren op alle terreinen. Ten slotte is het mij een zeer aangename plicht, U oprecht en hartelijk te danken voor Uw komst naar Kanne. Bent U geïnteresseerd, het gebied in een ietwat rustiger sfeer te bezoeken, dan bent U altijd welkom.

Raoul Vermeulen.

Nota van de redactie.

We hebben Raoul leren kennen op de vormingsactiviteiten voor de Natuurbeschermingsdag. Hij vond de natuurgidsen kerels naar zijn hart. Wij hem ook. "Willen jullie hier nog eens rondgeleid worden, laat van je horen en kom maar af. Ik ben steeds bereid het mijne er toe bij te dragen tot bekendmaking en behoud van het gebied." Aldus Raoul.

We nemen hem op zijn woord en zullen zeker niet nalaten op hem beroep te doen. Caestert biedt door zijn enorme verscheidenheid meer dan genoeg gelegenheid daar te vertoeven zonder in herhaling te vallen. Dus Raoul, tot ziens, al moet ik alleen komen.

OP 12 JANUARI 1980 KUNNEN WIJ OP DE JAARVERGADERING IN MALPERTUUS NOG
EVEN NAKAARTEN OVER DIE HEERLIJKE NATIONALE NATUURBESCHERMINGSDAG.

-----Doet U ook mee????-----

VOOR DE GROTE

HOOP.

HOOP.

HOOP.

MENSENKINDEREN

AFSCHEID VAN HET JAAR VAN HET KIND.

KIND VAN HET JAAR.

Kom in de ring
ik wijd je in de geheimtaal in
de bisschop raakte vluchtig
je voorhoofd aan
Ik heb meer tijd
en vertel je
van de grote mensen.

de slager hangt het varken
met de kop in het water,
de boer verkoopt pas gespoten groenten
en de kruidenier schrijft de rekening
met een dubbele vork.

de bloemen worden niet meer geloofd
de vogels hebben geen recht
tot zingen meer.
in het dorp worden
de laatste populieren geveld.

Nu sta je in de ring
nu ken je de geheimtaal.
achter je gezalfde voorhoofd
schieten spoelen een nieuwe draad
door het oude stramien.

maar ik vraag je:
woon met het kind
al de dagen van de seizoenen
tot in de uiterste punten
van je huid.

GILBERT COGHE.

DE STRENGE WINTER.

Brrrrrrr, wat is het koud. De snijdende wind blaast beurtelings uit het Oosten en het Noorden. Stokstijf van de kou klemmen de ijspegels zich vast aan de rand van de goot. Jullie weten het zeker al? Koning Winter en Jan Vriezeman zijn in het land. De frisse dagen van november deden hun komst reeds vermoeden.

Twee mezen zitten ineen gekrompen op een tak van een kale boom. Ze staren bedrukt voor zich uit en zijn in gedachten verzonken. Hun dichtte verenkleed beschermt hen wel tegen de kou maar toch maken ze zich zorgen. Straks zal Koning Winter alles bedekken met een dik sneeuwtapijt en dan zullen we niets mee kunnen vinden, jammert de kleinste. Misschien valt er toch nog wel iets te rapen in de schuur van Boer Jan, antwoordt de andere.

De kinderen van de buurt zijn ondertussen reeds begonnen met het maken van een voederplank, die zij in de tuin plaatsen voor het venster. Daar kunnen zij de vogels gade slaan. De mezen verdienen dat wel, want gans de zomer hebben ze zich verdienstelijk gemaakt met het vangen van insecten.

Stekel, de egel, heeft geen problemen. Gans de winter lang slaapt hij in zijn goed verborgen kuultje. Mijn vetlaag is dik genoeg om de winter te overleven, denkt hij vergenoegd in zichzelf en snurkt verder.

Pluimstaart, de eekhoorn, rust ook lekker uit en snoept van de noten uit zijn voorraad. Ja, in de winter groeien er geen vruchten. De planten moeten nu op krachten komen om in het voorjaar weer uit te schieten met nieuwe lust.

Het vee van Boer Jan blijft op stal. Hij moet daarom vroeg uit de veren om ze te voederen. Ook hij heeft in het najaar een flinke voorraad voedsel aangelegd voor de dieren. De koeien geven nu ook veel minder melk. Tijdens de winter heeft Boer Jan het dan ook veel rustiger en vult de dagen met het opknappen van allerlei werkjes.

Jan Vriezeman maakt de wegen spiegelglad. Voor autobestuurders is dit een gevaarlijke tijd voor ongevallen maar voor de kinderen is het nu heel plezierig: zijn kunnen glijden en schaatsen op de plassen. Oude mensen kunnen met dit weer niet onder de voeten uit. Misschien kunnen de kinderen hen helpen met karweitjes op te knappen. Dat maakt hen blij.

Ja, Koning Winter heeft met niemand medelijden en is bars en hard voor iedereen. Alleen de zonnestralen van Lentenimfje zullen hem weer milder stemmen en een glimlach toveren op zijn bars gelaat. Maar zover is het nog lang niet. Ondertussen sluimert alles in volle rust en wacht op het komen van de prinses.

Jef Schoofs.

Dank U, Jef, voor de vier verhalen, die je vertelde naar aanleiding van de jaargetijden in Het Jaar van het Kind.

HET JAAR V/H KIND EN WAT DOORNRROOSJE DAARMEE TE MAKEN HEEFT. deel 3.

Wij wisten, dat een technisch tocht (zie vorig nummer) bij kabouters (7-11-jarigen) niet zou inslaan. Op zoek dus naar een thema dat de fantasie aansprak. Het werd Doornroosje. Veerle, een lieve kennis uit de scoutsperiode, bleek bereid de ingedommelde prinses te spelen. De kabouters zouden haar slechts kunnen wekken na een tocht vol hindernissen. Een half uur vóór het spel aanving, verscheen ze in een lange knappe jurk en een hoed met roosjes afgezet. Een luchtmatras zou het liggen dommelen vergemakkelijken en aangezien ze pas op het einde in labiele actie kwam, had ze tijd zat voor een verhandeling.

De kinderen, een heuse bende, werden verwelkomd zoals voorheen met een ernstig verzoek tot eerbied voor de natuur. Dan kwam de ontstellende mededeling dat Doornroosje verdwaald en ingedommeld was en of zij haar wilden zoeken en wekken.

De bende werd ingedeeld in groepjes met een spel "Ratten en raven" tussen zakdoeken als buitenlijnen. De afblijvers mochten dadelijk op pad. Ze vonden de anomalie: een populierenblad aan een es, dat de spooraangever bleef. Hier bevestigd aan bereklauw, daar aan leverkruid, op kind-hoogte en niet te moeilijk. Ze vonden de druïde met zijn plantenrijk (zie deel 2), vernamen het wachtwoord, dat toegang gaf tot het dierenrijk (nabootsen) en bereikten het rijk der fantasie.

De tachodroom hadden we laten vallen voor een rollenspel. Mireille en Rudi toonden een lisdodde, vertelden van diens fameuze wortelstok en dat deze de brug had gevormd voor twee verliefd. koningskinderen voor wie het water anders veel te diep was geweest.

Gevraagd werd dit summiere gegeven uit te beelden bij de volgende post. Dit was het verzamelpunt, van waaruit we met zijn allen Doornroosje zouden zoeken en hopenlijk ook ontdekken.

Het rollenspel werd zeer ernstig genomen en ging van pantomime tot klassiek toneel met eenheid van plaats en tijd en handeling. Het kon niet op. We zochten nog wat lekkers voor Doornroosje: dauwbraambessen, bronwater en een bloemstukje. Opgelet wat ze uittrekken. Dat allemaal in afwachting van het laatste groepje. Ze vonden ten slotte de laatste populierenbladeren en bereikten de schuilhut van Doornroosje.

Nu heb je altijd een kiekje dat vooruitloopt. Ditmaal ook. We zijn pas om de bocht of dit groepje ontdekt Doornroosje met verwonderd geschreeuw. Bedrempeld staan ze rond de mooie verschijning, grabbelen mekaars handjes en beginnen een rondedansje. Als dank offreet Doornroosje een Wielewaal-poster (zie deel 2).

De leiders zijn het unaniem eens over de aanpak een celebreren

een besluitvorming in het lemen
cafeetje aan de Vinne.
Ten slotte ging het om de natuur
en wellicht blijft er iets hangen
voor later. Belagrijkste was mis-
schien nog, dat ze het fijn von-
den. Als ze eraan terugdenken
als aan een gelukkig moment, is
dit voor ons DE norm van geslaagd-
heid. Willy Petitjean.

DankU, Willy, voor de fijne reeks
e/d suggestie voor een gezond spel.

OP NATUURWANDELING MET HET GEHANDICAPTE KIND, deel drie en slot.

 UITGANGSPUNT: als wij met fysich gehandicapten gaan wandelen, zullen wij trachten alles te laten verlopen zoals op een wandeling met normale kinderen.

Er dringen zich natuurlijk enige aanpasnoodzakelen op. Als er weinig begeleiders zijn, wordt het terrein voor de wandelingen zo uitgekozen, dat wij tijdens de wandelingen geen moeilijkheden ondervinden met de wagentjes of met de kinderen die iets moeilijker onder de voeten uit kunnen.

Indien er genoeg begeleiders zijn, kunnen we de kinderen het genoeg gunnen hen op de plaats te brengen, waar ze normaal nooit kunnen komen. We denken aan duinen, heide en bos. Zorg er dan voor, dat de groep niet te groot is, vermits het geheel iets langzamer verloopt.

Aangezien de kinderen in de wagentjes wat moeilijker contact hebben met de hun omringende wereld, brengen we hen tijdens de exploraties tot vlak bij de bloem of plant. We laten ze hen bekijken met een vergrootglas, ze betasten, de geur waarnemen. Deze kinderen hebben daarvoor doorgaans een grotere opmerkingsgeest, vooral voor het kleine.

Wat zeer interessant kan zijn, is het maken van een zonnwijzer met dood materiaal uit de natuur. Heelwat kinderen kunnen hieraan meehelpen. We zorgen voor voldoende verre-kijkers en naslagwerkjes, waarvan je zal zien dat de kinderen er gretig gebruik van maken. Geniet tijdens de wandelingen ook eens van de vogelgeluiden. Met een kleine en vooral rustige groep, krijg je echt de kans voor interessante en soms ook wel zeldzame waarnemingen.

Wat zeker kan gedaan worden, is het inlassen van een natuurspel, Normaal gesproken kan men hiervoor dezelfde opdrachten geven als aan gezonde kinderen, doch men lette op hun fysisch en mentaal kunnen. Sommige fysisch gehandicapten zijn ook mentaal wat achter, waarmee rekening dient gehouden te worden. Opdrachten niet te moeilijk maken.

Bij onze uitleg over planten en dieren, spreken vooral wetenswaardigheden, verhaaltjes, sprookjes deze kinderen geweldig aan. We trachten ze dan ook zoveel mogelijk in te lassen in de natuuractiviteiten met gehandicapten. Bij grotere kinderen kunnen wij ook het gebruik van het kompas en het kaartlezen inlassen.

Zo zien wij als besluit, dat natuurwandelingen met gehandicapten eigenlijk niet zoveel verschillen van wandelingen met normale kinderen. Er is eigenlijk maar één zorg: laat het een rustige wandeling worden: zonder haast, zonder gejaag, een wandeling waarbij de tijd eigenlijk geen rol speelt. Een wandeling, waarbij men op een bewuste manier echt geniet van de rust en stilte die de natuur uitstraalt.

***** Roger Schoebben. *****

In elk pleidooi voor VRIJE abortus spreekt een maatschappij haar onmacht uit om menselijk leven te waarborgen en verklaart zichzelf als mensengemeenschap failliet.

In ontelbare homes over heel het land, zitten duizende kinderen door hun eigen ouders in de steek gelaten. Ze zijn een levend protest en een blijvende schandvlek van een ontmenselijkte maatschappij.

MEN IS NOOIT TE OUD..... OM TE LEREN

BOMEN EN STRUIKEN IN ERF EN TUIN. deel vier en slot.

EEN BOOM APART.

Bomen hebben in het menselijk leven een grote rol gespeeld. Denken we aan zijn functie als energiebron, voor het leveren van gereedschap, als basisgrondstof voor gebruiksvorwerpen; als voedselvoortbrenger; enz.....Ook in de historiek, de kultuur, de godsdiensten en de folklore hebben de bomen een meer dan grote rol gespeeld. Meer en meer vormt de boom thans in de maatschappij van vandaag, een onderdeel van de leefsfeer van de mens.

De laatste jaren echter, zijn er meer bomen gerooid dan geplant en veel waardevolle exemplaren zijn er op sterven na dood, vooral langs de wegen. Daarom is het van belang, dat we op beschikbare plaatsen: langs wegen en paden, in de tuin en op open ruimten, ook eens een boom planten, die we gewoon waarderen om zijn vorm, zijn kroon, zijn bladeren of zijn bloeiwijze.

Laten we voor de liefhebbers enkele soorten opgeven:

Loofbomen: Abeel,	Hollandse linde,
----- amberboom,	kleinbladige linde,
berk,	zilverlinde,
rode beuk,	notelaar,
witte beuk, groene blaren,	gewone plataan,
zomereik,	Oosterse plataan,
wintereik,	Marilandicapopulier,
moerasedik,	Serotinapopulier,
Amerikaanse eik,	zwarte populier,
zwarte els,	treurbek,
es, esdoorn,	trompetboom,
Japanse honigboom.	tulpenboom,
tamme kastanje,	valse acacia,
paardekastanje,	veldolm,
	schietwilg.
Coniferen: apenboom,	moerascypress,
----- ceder,	edele zilverspar,
gewone den,	mammoetboom,
zwarte den,	nordmanspar,
zeeden,	venijnboom.

De grootste gevaren, die een boom bedreigen zijn:

- een onvoldoende groeiruimte,
- bodemverdichting door betreding, verkeer, wegverharding, enz...
- slechte luchthuishouding, waarbij het zuurstofgehalte in de bodem beneden de fatale grens van 12 % daalt door bodemverdichting of

door verdringing, bij voorbeeld gaslekken, die vandaag legio zijn.

- lucht- en bodemverontreiniging,
- wijziging van de thermo- en fotoperiode: dit is een verschijnsel dat zich nogal eens openbaart door de warmtestraling en de kunstmatige verlichting.

Het planten van bomen in stedelijke milieu's volstaat daarom niet. In andere woongebieden evenmin. De nazorg en een voortdurend onderhoud zijn noodzakelijk voor een goede ontwikkeling van de bomen. Het getal bomen dat in volle ontwikkeling sterft is enorm en dit ten gevolge van de verwaarlozing zonder te spreken van het feit dat hun ontwikkeling dikwijls gewoon onmogelijk wordt gemaakt. Men kan zich zelfs de vraag stellen, hoe sommige exemplaren het zo lang volhouden?

Veel baat kan er zijn met volgende maatregelen:

- geen bedekking rond de stammen met harde materialen;
- geen rondom ingegraven leidingen;
- regelmatig losmaken v/d bodem voor zuurstoftoevoer;
- eventueel verluchtungskokers aanbrengen.

Factoren die de keuze van de bodem voor de boom bepalen zijn:

- ga voor het klimaat niet buiten dezelfde gordel;
- de natuurlijke bodemvruchtbaarheid niet opdrijven met kunstmatige middelen zoals kunstmest, herbiciden, enz....
- de fysische toestand van de bodem mag maar natuurlijk zijn.

Behandel de bomen zoals uw eigen kinderen, U zal er dan veel plezier van hebben, zoniet meer.

Gust Feyen.

DE ONTBLADERDE EIK.

Na novemberstormen ontbloomt, ontbladerd,
ademend nog onder de naakte schors
is hij de ultieme grens genaderd,
de eik, geweldig, de knoest hard en nors.

Hagel en ijsglas kerven het takwerk,
de huid zit gespannen in 't nat,
de gestalte treurt en over 't grasperk
eenzaam rottend vergaat het blad.

Eens stond Adam, de grote stamvader
alleen over heizand op 't distelveld.
Onderhuids liep 't bloed en zwol de ader.
De zonen hebben de eeuwen geteld.

Ik kijk bevend naar de bladerloze,
de geschondene in 't oeroud bos.
Hij brak niet onder de hozen;
de winter weg, de scheut springt los

Gery Helderenberg.

HOOFDSTUK 5: DE INDELING VAN DE GESTEENTEN.

De gesteenten worden gerangschikt naar de wijze, waarop ze ontstaan zijn in de loop der geologische tijden. Men onderscheidt 3 groepen: 1. Stollingsgesteenten of eruptieve gesteenten.

2. Sedimentgesteenten of afzettingsgesteenten.

3. Metamorfe gesteenten.

-1. De stollingsgesteenten zijn ontstaan door het stollen van een gloeiend silikaatsmelt, het magma v/d zelfde aard als lava uit een vulkaan. Gebeurt de stolling i/d diepte der aarde dan spreekt men over Plutonische of dieptegesteenten; gebeurt de stolling a/d oppervlakte der aarde, dan spreekt men van vulkanieten of uitvloeiingsgesteenten. Daar de plutonische lichamen een trage afkoeling hebben, hebben de mineralen de tijd om uit te kristalliseren tot grote korrels, vb. Graniet. De stolling v/d vulkanieten gebeurt veel vlugger, zodat de kans tot macroscopische kristallen gering is. Vb. rhyoliet, basalt, puimsteen.

-2. De sedimentgesteenten ontstaan door de afzetting van afbraakmateriaal afkomstig van oudere gesteenten. Dit afbraakmateriaal is door verwerking los gekomen en door erosieagentia (gletjers, rivieren, zeestromen, wind...) vervoerd en afgezet.

Naarmate de verweringsproducten voornamelijk mechanisch of in oplossing vervoerd worden, onderscheidt men detritische en scheikundige sedimenten.

a. Detritische of terrigene of klastische gesteenten.

De indeling gebeurt op basis van korrelgrootte: grint, zand, klei.

Worden deze gesteenten door diagenese vast, dan verkrijgt men conglomeraten, zandsteen en schiefer.

b. Chemische gesteenten: vb. gips, zout, ijzererts, trvertijn, kalkst.

c. Organogene gesteenten: Karbonaatgesteenten: kalkst., krijt, dolomiet. kiezegesteenten: vuursteen.

d. Brandstoffen: vaste brandstoffen: turf, bruinkool, steenkool. vloeibare brandstoffen: aarolie, asfalt.

-3. De metamorfe Gesteenten: ontstaan door omkristallisatie van reeds bestaande stollings- en sedimentgesteenten waar deze diep in de aardkorst aan hoge temperatuur en/of sterke druk onderworpen zijn.

Speelt de t° de hoofdrol, dan spreekt men van contactmetamorfisme;

speelt de p de hoofdrol, dan spreekt men van dynamometamorfisme.

vb: schist, gnies, leisteen, kwartsiet, marmer;

leisteent = metamorfe schiefer (hard geworden klei).

kwartsiet = metamorfe zandsteen (aaneengekit zand).

marmer = metamorfe kalksteen.

KRINGLOOP DER GESTEENTEN.

Ook de Jaarvergadering
maakt deel uit van de
eindejaarsfeesten.
Bent U daar dan ook?????

FIJNE WANDELPLEKJES.

DE GROTE HEIDE TE OPGLABBEEK.

De Grote Heide, zoals de naam het terecht zegt, was voor de eerste wereldoorlog een ongerept heidelandschap van ongeveer 880 hektaren. Het was een merkwaardige lap natuurschoon met heideplassen, vennen, duinen en dennenbossen. Dit alles herbergde een rijke verscheidenheid van vogels, dieren en planten. Het grootste gedeelte ervan is gelegen op het grondgebied van de gemeente Opglabbeek, het overige onder de gemeente Meeuwen-Gruitrode.

Tot 1926 vormde het gebied een gesloten geheel, doorkruist van enkele gewone karwegen, die een verbinding vormde met Genk, Zonhoven en Meeuwen.

De enigen die destijds belang stelden in deze woeste en schrale streek waren schaapsherders, imkers en jagers.

Uit oude kronieken weten wij dat er in de XVI eeuw wolven leefden die niet alleen het grazende vee aanvielen, maar het zelfs in de stallen verscheurden.

Tijdens het Spaanse bewind was de Geuzenbaan, een nog bestaande weg, een gekende verbinding tussen zuid en noord met de Ruiterskuil als een pleister- en vaste drinkplaats voor de paarden.

Op 6 december 1648 sneuvelden 381 schutters uit de omliggende dorpen, in de slag om de Donderslag, tegen Loreinse troepen.

In 1794 legerden er Oostenrijkers bij hun aftocht en in 1798 vonden groepen ondergedoken lotelingen hier een geschikte schuilplaats.

Vermelden wij nog dat de gichtregisters van de schepenbank van Opglabbeek spreken van kwade (slechte)wegen die veelal onder water stonden.

Tijdens de tweede wereldoorlog legden de Duitsers er een oefenvliegveld aan. Overblijfsel hiervan zijn de talrijke kleine trechters, rond de Ruiterskuil, geslagen door betonnen oefenbommen.

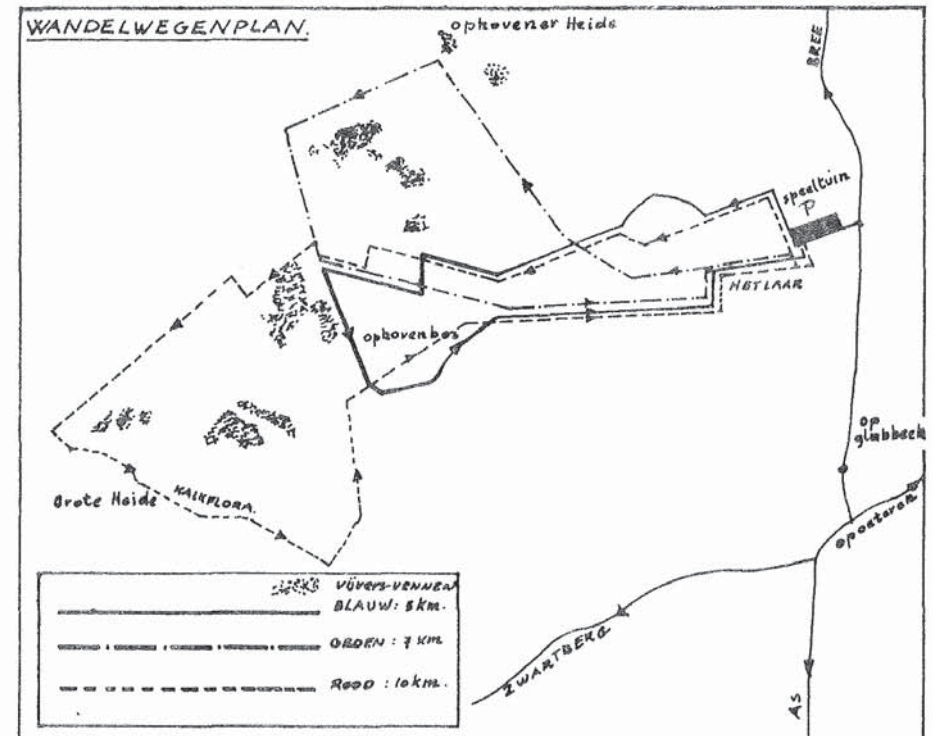
In 1944 werd dit terrein een Amerikaanse gevechtsbasis. Voor de aanleg en het verharderen der wegen en startbanen werden benevens kiezel en steenslag het puin van de gebombardeerde St. Martinuskerk van Genk aangevoerd. Dit puin, veelal kalkrijke mergel, is de oorzaak van de kalkflora midden dit heidegebied.

Als wij weten dat de bouw- of teeltlaag bestaat uit lichte zand met op geringe diepte een ondoordringbare ijzeroerlaag, die alle watercirculatie afsluit begrijpen we de beperkte plantengroei die voornamelijk bestaat uit een vennenvegetatie en droge heidebegroeiing die het typisch Kempisch landschap vormt. Dit neemt niet weg dat er waardevolle gedeelten in voorkomen.

Van nature groeide hier het eiken-berkenbos dat door menselijke ingrepen, dikwijls onverantwoord, overging naar heide en struwelen. Deze heide werd destijds in stand gehouden door grazende schapen, door afplaggen en branden. In de loop der tijden werd een deel ervan, door het opschieten van allerlei opslag, omgezet in bos. Een ander deel werd in kultuur gebracht hetzij door akkerbouw of bebossing met naaldbos. Sinds het midden der vorige eeuw werden naaldbossen op grote schaal en met commerciële doeleinden aangeplant.

De beplantingen bestonden voornamelijk uit grove den, die begin dezer eeuw stilaan vervangen werd door de zwarte den, gemengd met meerdere soorten loofhout. Deze methode werd aangewend om het verteren van de dennennaalden te bevorderen en de bodem door rijkere humus te verbeteren. Het wisselen van houtsoort is tevens doelmatig bij het voorkomen van insektenplagen, waarvan de monokulturen soms veel te lijden hadden.

In de duinen zien wij nog enkele zaailingen van de zeeden. Dit zijn afstammelingen van dergelijke aanplantingen die door de vorst tijdens de strenge winters van 1879-1880 en 1890-1891 vernield werden. Deze den afkomstig van de middelandse zee-kust, absoluut niet bestand tegen de strenge winters van toen, werd niet meer aangeplant. In sommige oudere bossen ontwikkelt zich een interessante ondergroei, die we zeker als een verrijking mogen beschouwen en die wel eens de plaats van het gekapt naaldbos kan innemen.

Bekijken we het loofbos aan het vertrekpunt van de wandelwegen. Het loofhout is een natuurlijke zaaiing, alleen het uitheems naaldhout is geplant. In jongere naaldbossen vindt men, aan de rand, adelaarsvaren, bosbessen, struikheide, overgebleven jeneverbesstruiken als ondergroei.

De vogelstand van de naaldbossen ligt wat soorten betreft lager dan in loofbossen. Verblijven er bij voorkeur de kruisbek, de groene en de bonte specht, de kleine boomkruiper, de boomklever, de koolmees, de staartmees, de kuifmees, de pimpelmees, de tortelduif, de fitis, de tjiftjaf, de vlaamse gaai, de kraai en de ekster. De ransuil is er een regelmatige broedvogel.

Door ontginningszucht ging na de laatste oorlog nog ruim 300 hektaren heide verloren. De gronden werden aangewend voor graszaadwinning en later voor gewone landbouwkultuur. Dit heeft voorzeker een nadelige invloed gehad op de vogelstand. Deze is sterk gekrompen, niet alleen door het verdwijnen van de heide, maar vooral door het overvloedig gebruik van giftige sproeistoffen in de landbouw. Korhoenders die in de heide overvloedig voedsel vonden zijn verdwenen. Regelmatig worden vergiftigde roofvogels gevonden. Wat de verloren flora betreft dient een zeldzaam groeigebied vermeld van jeneverbes en gaspeldoorn. Alleen de droge heide rond de vennen en een terrein van 11 hektaren aangekocht door het Bestuur van Waters en Bossen kon behouden worden. Hier groeit nog struikheide, de stekel- en de kruipbrem en een zeldzame jeneverbesstruik.

Alhoewel de overgang naar een vochtig gebied duidelijk merkbaar is kijkt menig wandelaar verbaasd toe waar het bospad op een watervlak uitgaat. Dit is het veengebied. Waar de heide vochtiger wordt gaat de dopheide groeien vergezeld van de trekkrus, het pijpestrootje, de klokjesgentiaan en de rode bosbes. In het veen is het veenmos vrijwel alleenheerser al vindt men er ook wollegras, biezengras, zegge en beenbreek. Merkwaardig is de zonnedaauw, een vleesetend plantje en dus niet afhankelijk van de schrale bodem waarop het groeit. Het veenmos dat weinig eisen stelt om te leven stapelt regelmatig nieuwe lagen op zijn afstervende resten.

Het gebied telt twee afzonderlijke vennen, het Turfven en de Ruiterskuil. De naam Turfven schijnt wel misplaatst want volgens geologen kan hier geen sprake geweest zijn van turfontginning. Beide vennen zijn ontstaan door zandverstuivingen. Dit verklaart de ligging van de duinenrug aan de Z-O kant. Samen beslaan ze een oppervlakte van 5 hectare.

Ze worden uitsluitend gevoed door regenwater. Regenwater is zuiver en bevat geen kalk of andere voedingsstoffen. Bijgevolg zou het water van de vennen voedselarm en de levensgemeenschap er in totaal verschillend van andere plassen moeten zijn. Het is duidelijk dat hier iets misgaat. De karakteristieke flora wordt verdrongen door andere plantengroei. Door verstuiving komen er voedingsstoffen van de omringende akkers in terecht. Aan de oevers wordt gepiknikt, honden worden losgelaten en afval achtergelaten. Het ven reageert daar onmiddellijk op en na verloop van korte tijd kan de verlanding beginnen.

De omgeving is een belangrijke pleisterplaats van waterwild, en doortrekkende vogels. We treffen er aan; kokmeeuwen, dodaars, witte kwik, roodborsttapuit, blauwborst, steenuil, wulp, tureluur, kiewit, watersnip, grasmus, bruine kiekendief, buizerd, torenvalk, sperwer, blauwe reiger, wilde eend en de kraanvogel (doortrekker).

Aan de Z-O-kant van de vennen neemt sinds enkele jaren de groeiplaats van de grauwe dopheide merkbaar uitbreiding. In westelijke richting vinden wij, aan de rand van een jong korsikaans dennenbos de kalkflora. Tussen de houtopslag langs de wegwand groeit slangenkruid, zeepkruid, kleine pimperl, vingerhoedskruid, wilde marjolein, bos-vergeet-mij-nietje en ijzerhard. Ter ontsluiting van het gebied voor recreatie werd achter de bekende speeltuin "Jeugdparadijs" een toeristische parkeerplaats aangelegd. Aan de toegang tot de parking is een bord met het grondplan geplaatst. Hier vertrekken vijf verschillende wandelwegen van 2 tot 10 km. Twee ervan doorkruisen het nabije duingebied, de drie overige gaan langs de vennen.

Lambert Hubrechts.

Niet in het roepen van de uil
ligt zijn wijsheid;
wel in zijn zwijgen.
TAGORE

**GOED VOOR EEN GRIMLACH
BETER VOOR EEN GLIMLACH**

Jij hebt de dingen niet nodig
om te kunnen zien.
De dingen hebben jou nodig
om gezien te worden.
TAGORE

Op de jaarvergadering van 12 januari 1980 worden dingen voorgesteld die JIJ nodig hebben om gedaan te worden. Bent U dan op post????? Wij verwachten U.

de laatste bladzijde van 1979.

Het jaar is om. Vandaar ook, dat we aan de laatste bladzij toe zijn. Dit jaar was er een toemaatje vanuit de NAL-hoek bij. Ook dat is gelukt, dus doen we er mee verder, zonder moe worden.

Het jaar is weer voorbij. Hoe is deze uitgave overgekomen? Als ik dat eens wist??? We zullen er eens een enquête over organiseren. We kregen niets dan positieve reacties. Dank U daarvoor, we gaan dus verder op het ingeslagen pad.

Sommigen spraken niet meer van boekJE, maar van boek. Daarom versoberen we in functie van de matiging die wij voorstaan, in functie van de prijs die altijd maar verhoogt, in functie van het betaalbaar blijven door ons en door een zo groot mogelijke laag van de bevolking. Daarom verschijnen we volgend jaar op 24 blz. eigen tekst en 16 bladz. NAL-uitgave. Samen, alle drie maanden, 40 blz. in je brievenbus.

De abonneuten betalen voor de jaargang 1980: 200 frank. De natuurgidsen krijgen Erica gratis toegezonden, maar van hen verwachten we een steun in de vorm van een vrije bijdrage, te storten op ons rekeningnummer. Doe dat vóór of op de jaarvergadering zodat we weten waar we aan toe zijn met oplage en mogelijkheden, want we willen toekomen. Kandidaat-natuurgidsen van Peer ontvangen Erica gratis als stimulans. Erica als cadeau kost ook 200 F.

Wij weten dat dit een dure maand, van gooi maar weg, wordt. Toch vertrouwen op jullie mildheid, weten wij dat je iets wil besteden aan een werkgroep die de consumptie wil indijken, die matiging voorstaat, die zich belangloos inzet voor de gemeenschap, die vecht voor de primaire waarden WATER, LUCHT, GROND en RUIMTE. En die dat doet met alle geestdrift, bateloos...en glimlachend.

Een jaar vloog weer voorbij. Rest mij, als samensteller, dan ook niets meer dan DANK U te zeggen aan alle medewerkers. Namen ga ik niet noemen, 't zijn er zoveel en ik zou iemand kunnen vergeten. Toch gauw even een naampje...dank'U, drukker van mijn hart. Dank U, Cécile, Marijke, Moederke, Roger, Jefke, enz..... Fijn was 't, met jullie samen te werken.

Een jaar ging van ons heen. Voelen jullie de weemoed? Voor 't volgende wil ik eerst zijn met een wens. Ik wens je een jaar van bezinning en geduld, peis en vree, matiging en soberheid, een jaar ook van moed en volle inzet voor de zaak die de onze is, een jaar zonder gekleurd gekruip en gekonkel voor eigen zak, een zaak van universele waarden: DE GROENE ZAAK. Wij sparen ons niet en we verwachten van jullie hetzelfde. En vergeet het niet: voor de lol is het allang niet meer, stilaan is er grimmigheid nodig. Vandaar mijn wens.....in die vorm.

Jef Leijssen.

Nog even een fijnproevertje.....

Laat dit mijn laatste woord zijn:
dat ik geloof in je liefde.

TAGORE.

het
informatieblad
biedt u de beste
wensen aan voor
een gelukkig en
voorspoedig jaar

80.

PRO MEMORIA.

- 86 mensen begonnen te Peer aan de cursus voor natuurgids. 86 mensen die willen ingewijd worden in het wonder dat natuur heet. Dank U, 86 mensen.
- Werkgroep Limburgse Natuurgidsen bestaat in 1980 10 jaar. Dat moet gevierd. Wij verwachten Uw suggesties op de Jaarvergadering van 12 Januari 80 in Malpertuus.

'De eerste maal dat ik de steenweg overstak, was ik zeven jaar. En ik ben nog niet dood. Een mirakel !' (Frank, 12 jaar)

Wij feliciteren:

- Leefmilieu Riemst voor de puikste organisatie van de Nationale Natuurbeschermingsdag.
- Alle natuurgidsen die zich baste-loos en overpoosd hebben ingezet voor de begeleiding van de mensen en alzo hebben bijgedragen tot de bekendmaking en het behoud van dit unieke gebied dat Caestert heet.

Daarom nog maar eens:
HANDEN AF, CEMENTHAAIEN!!!!

DE LAATSTE TOCHT!

Alleen voor de natuurgidsen en hun familie.
ZONDAG, 30-12-1979: OUDEJAARSWANDELING IN DE VALLEI VAN DE SWALM.

We stappen van Kalterherberg tot Monschau over een afstand van 20 KM.
We reizen per autocar met de volgende opstapplaatsen: Peer Kerk: 8.00 uur; Meeuwen Kerk: 8.10 uur; Genk treinstation: 8.25 uur.
Het aantal plaatsen is beperkt. Inschrijven door storting van 150 f. op rek: 000-0609759-17 van C.Ulenaers, Steenweg Linde, 24, 3570 Peer. Vóór 20 december, daarna eerst bellen op 011/73.52.79 van Cécile.
Uitrusting: kleding voor nat en zeer koud weer, laarzen, boterhammen, drank, kijker, identiteitskaart. Wie zorgt voor de borrel????? :?
Rustpauze te Monschau. Leiding: W. Peumens. Terug: vóór 19.00 uur.
Landschap: prachtige vallei met meanderende Swalm die te Monschau in de Roer uitmondt. Rotspunten met heerlijke panorama's. Steile plateau-hellingen met sparrebossen en weilanden.
Wie vorig jaar meeging, weet wat deze tocht onder ons betekent. Het is de laatste van het jaar, maar het is er dan ook een om nooit te vergeten.

AMEN

AANHANGSEL ERICA 4/79.

JAARVERGADERING VAN DE WERKGROEP LIMBURGSE NATUURGIDSSEN.

Waar: in MALPERTUUS, Vossenbergstraat, Hasselt.

Wanneer: 12 JANUARI 1980.

Hoe bereiken???

Vanuit Genk rijdend naar Hasselt. Aan het IMES-vliegtuig linksaf
Bievennestraat, Vossenbergstraat rechtsaf....Malpertuus.

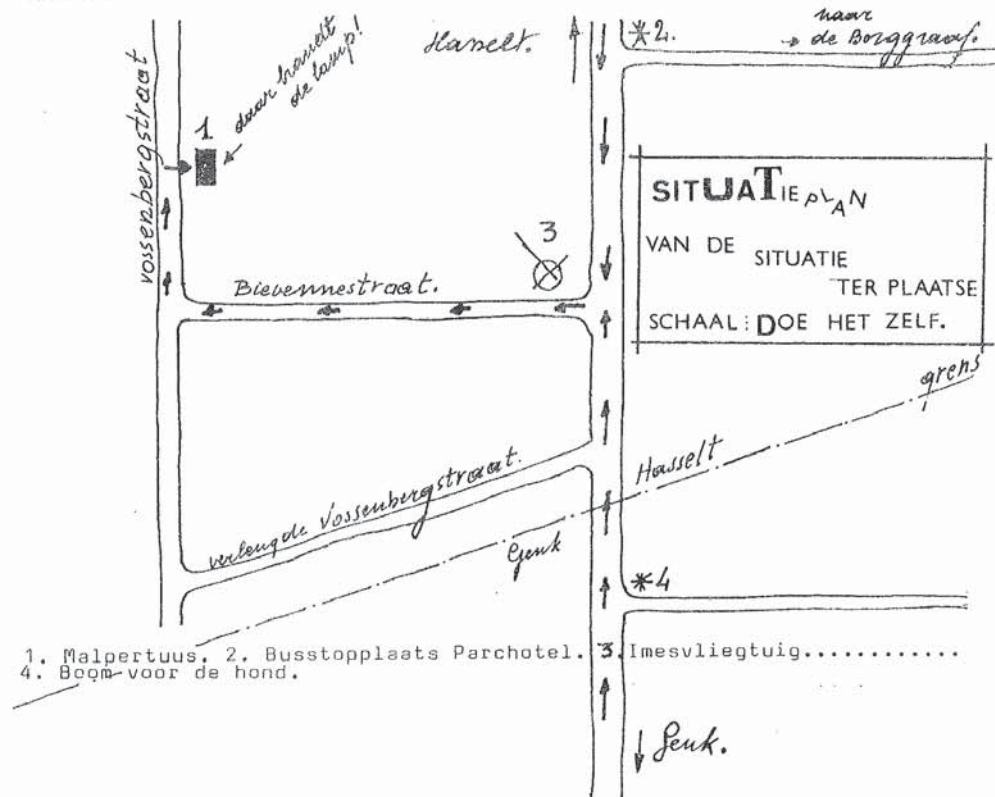
Vanuit Hasselt of Zonhoven: aan de brug over het Albertkanaal
afdraaien naar Genk. Aan het IMES-vliegtuig rechtsaf: Bie-
vennestraat, Vossenbergstraat rechtsaf.....Malpertuus.

Vanaf de E-39: afrit Hasselt-West nemen. Rijden in de richting
van Genk naar Hasselt. Zie boven.

Per trein tot Hasselt Station.

Autobus Hasselt-Genk nemen. Vragen om te stoppen aan het Parc-
hotel. Rechtdoor gaan in de richting van Genk. Tot aan het
IMES-vliegtuig. Bievennestraat rechtsaf, Vossenbergstraat rechts-
afMalpertuus. Alles samen een wandeling van 1 KM.

ZORG VOOR EEN VOLLE WAGEN OF KOM MET HET OPENBAAR VERVOER.

2

PROGRAMMA VAN DE JAARVERGADERING WERKGROEP LIMBURGSE NATUURGIDSEN. *****

10.00 uur: Wandeling met Willy Barthels.

Laten we samen genieten van en kijken naar de silhouetten van de bomen, de botten, de paddestoelen, de wintergasten, enz....samen de stilte ondergaan, de rust, de geborgenheid van het ingekapseld winterlandschap. Samen...voor de eerste keer in het nieuwe jaar.

12.30 uur: Pic-nic in Malpertuus.

We delen onze zelfmeegebrachte boterhammen in een gezellige pic-nic bij een heerlijk warm soepje of een geurende tas koffie, waarvoor door Nonkel René zal worden gezorgd.

14.00 uur: Jaarvergadering in Malpertuus.

- Welkom door voorzitter Roger Schoebben.
- Evaluatie van de activiteiten door Cécile Ulenaers.
- Finantieel verslag door Cécile Ulenaers.
- Voorstelling van de vormingsactiviteiten door Hugo Vanderlinden.
gelieve bij de opstelling van je wandelpapierke rekening te houden met dit programma.
- Inleiding tot het vormen van gespreksgroepen.
Naar aanleiding van de toespraken, gehouden door de voorzitter van NAL en een der medewerkers van het Lisec op de jaarvergadering van 1979 en een reactie van Paul Strijkers in de CVN-krant willen wij een samenspraak houden over de discussiestof, die in deze toespraken vervat lagen.
Iedere aanwezige wordt dan ook verzocht, bijgevoegde reproducties door te nemen, zodat iedereen ingeleefd is en er iets uit de bus kan komen.
- Pauze voor een babbeltje.
- Vorming voor gespreksgroepen.
gesprek.
- Besluitvorming door de groepen en de voorzitter.
- Voorstelling van plaatselijk milieugroepsleiders aan de nieuwe natuurgidsen van Maasmechelen.
- Rondvraag naar van alles en nog wat, maar hoofdzakelijk naar suggesties voor de viering van het 10-jarig bestaan van de werkgroep.

Koffietafel met biologisch gebak, aangeboden door de Werkgroep.

Gezellige babbel onderen.

219 gidsen 1985

-----hier afscheuren-----

Invulstrookje: opsturen secr. vóór 12/1/80 of afgeven op de jaarvergadering.

NAAM GIDS TEL
TWEDE GIDS
NAAM GEBIED GEMEENTE
SOORT BIOTOOP
DATUM UUR
PLAATS SAMENKOMST (duidelijk omschrijven a.u.b.)
.....
(vb. ook) WIJK OF VROEGERE GEMEENTE
FUSIEGEMEENTE
(wie ERICA niet graag verknipt kan deze gegevens ook overschrijven)

PLEIDOOI VOOR MEER EENHEID IN DE NATUURBESCHERMING VAN LIMBURG.

*****door Leon Bergmans.*****

Op 2 december 1978, de dag dat de lichting van Bokrijk werd gediplomeerd, ging te Mechelen onder de impuls van de BBL, de derde ontmoetingsdag door van de Natuuractiegroepen in Vlaanderen.

Het geheel der uiteenzettingen wees uit, dat in het Vlaamse land ernstig werk wordt verricht op het vlak van de Natuurbescherming. Denken wij aan het Groencomitee Destalbergen, de vzw Durme zonder onze Limburgse actiegroepen te vergeten.

Maar: ook de algemeen bevestigde bevestiging kwam naar voor, dat in Vlaanderen de politieke wil totaal ontbreekt om aan natuur- en milieubescherming te doen. Met andere woorden: de natuur- en milieubescherming is er tot heden toe niet in geslaagd een greep te krijgen op het politieke beleid ter zake.

De gevolgen zijn dan ook navenant: een degeneratie van het leefmilieu; onleefbare steden, gelidtekende dorpen, een aangetast platteland, 300.000 werklozen en evenveel gefrustreerden, een jeugd zonder toekomst, afgetakelde natuurgebieden, uitgeholde gewestplannen enz... Kortom, we staan nog nergens.

Dat is niet alleen geldig voor Vlaanderen, maar helaas ook voor Limburg. De oorzaak hoeft niet ver te worden gezocht, de diagnose is eenvoudig: er is een gebrek aan politiek-maatschappelijke interesse enerzijds en een gemis aan zowel geestelijke als organisatorische eenheid anderzijds. Woorden genoeg, maar geen daden.

Er is eerst en vooral het grote gebrek aan politiek-maatschappelijke interesse. Politiek interesseert de natuurbeschermers nauwelijks, om niet te zeggen helemaal niet...tenzij er persoonlijke belangen mee gemoeid zijn. Het gevolg daarvan is, dat de politieke roegangers zich als maar minder bedreigd voelen en onvertoorbaar verder knoeien. En dat ten koste van de menselijke samenleving en het individu enerzijds en de financiële glorie van de partij en haar lakenuitdelers anderzijds.

Men is er in deze hoogontwikkelde maatschappij in geslaagd, de basis totaal onmondig te maken door haar elk zelfstandig denken en inzicht te ontnemen. Via spitsvondig opgezette publicitaire systemen en volksmisleidende slogans heeft men het klaargespeeld, in plaats van het individu te leren denken,; het te laten reageren in functie van de principes en de geest van de politieke reclame.

Daarbij komt nog de politieke verzuiling, die als een sluipend gif doordringt tot de verste hoeken van de samenleving, tot in de kleinste organisatie en die elke spontane behoefte aan culturele ontplooiing de kop indrukt, zoniet onmogelijk maakt, tenzij er de zegen van de politieke partijen op rust natuurlijk.

De uitslagen van de laatste verkiezingen zijn nog maar pas verteerd en zonder van deze rede een politiek betoog te willen maken, moeten mij toch enkele dingen van het hart.

Het bedroeft mij vast te stellen, dat politiekers als D'Hoore, die enkele maanden geleden de Limburgse groene toekomst verkocht en verkwalde voor een ministerportefeuille, er niettemin in geslaagd is nog 7000 voorkeurstemmen meer te halen.

Dat stemt tot nadenken. Het wil zeggen, dat het duurzame plicht is van ieder die begaan is met het leefmilieu, zich de vraag te stellen, in hoever wij daar persoonlijk medeverantwoordelijk voor zijn. Vooral door onze passieve houding, door ons niet geïnteresseerd zijn voor de politiek en haar gevolgen.

Het is zonder meer onze plicht aandacht te hebben voor de gedragingen en de beslissingen van hen die zich politiekier noemen, van hen die verantwoordelijk zijn voor ons aller leefmilieu. Meer nog: ik ben ervan overtuigd, dat wij de plicht hebben te ageren tegen milieuvijandige politici. Niet alleen in de tijd rond de verkiezingen, maar elke dag, op elke plaats, tegenover gelijk wie die als een milieuknoeier optreedt.

Het is de hoogste tijd, dat wij het kleed van de koorknaap afleggen en dat we de malienkolder omgorden. Ook Jeanne D'Arc droeg de malienkolder en droeg het zwaard. Ze werd er voor verguisd, want ze bediende de belangen van de hoge heren niet. Niettemin deed ze haar plicht tot de laatste snik.

Laat ons aan haar een voorbeeld nemen. Slechts indien wij bewust naar voren treden, scheppen wij het noodzakelijk klimaat voor een milieubeleid. Pas daarna kan men overgaan tot het realiseren van een tweede belangrijke opdracht: het bewerkstelligen van een geestelijke en organisatorische eenheid binnen de natuurverenigingen.

Beide waarden: politiek-maatschappelijke interesse en eenheid dienen vervuld om een werkelijke greep te krijgen op het beleid ter zaken. Greep krijgen betekent: de middelen in de hand hebben om bij te dragen tot het opbouwen van een maatschappij naar mensenmaat. Het betekent: het bewerkstelligen van een ecologisch gericht beleid in zijn breedste betekenis.

Wanneer wij het hebben over eenheid, denken wij gewoonlijk aan een organisatorische eenheid. Nochtans betekent het woord veel meer. Streven naar eenheid betekent oog hebben voor de tweeledige vorm waaruit zij bestaat.

Ook in de natuur komt deze dualiteit voor. Wij vinden er zowel de geestelijke als de structurele eenheid. De ene kan niet zonder de andere. Zowel in het plantenrijk, als het dierenrijk komt die gemeenschappelijke eenheid, die bindende kracht voor. Weliswaar uitgedrukt in verschillende fysiologische, plantaardige en dierlijke verschijnselen, maar de eenheid blijft bestaan. Daardoor precies is de natuur in evenwicht en oefent ze een zo heilzame werking uit op haar omgeving, op het menselijk welzijn en op het leefmilieu.

Meer eenheid eist dus de aandacht voor twee elementen. Het is ondenkbaar, zich een slagvaardige milieubeweging voor te stellen, zonder dat deze beschikt over een geestelijke draagkracht. Slechts wanneer zij werkelijk doordrongen is van één geestelijke overtuiging, pas dan kunnen wij verder bouwen aan de uiterlijke verschijningsvorm: nl: de milieubeweging als organisatie in zijn geheel.

Laten wij ons verenigen, laten wij de handen in elkaar slaan, laten wij aan dezelfde koord trekken en meer naar voor treden als groep. Laten wij onze persoonlijke belangen en twisten opzij zetten voor één gemeenschappelijk denkbeeld. Laten wij optreden als een georganiseerde basisbeweging met een wisselwerking van onder naar boven en van boven naar onder. Allen met één-zelfde doel voor ogen: het behoud van wat er nog overschiet.

Zoals bij de politiekers de wil ontbreekt om aan echt natuurbeleid te doen, zo ontbreekt ook bij velen onder ons de geestelijke instelling om tot meer eenheid te komen. Wij denken te veel aan onszelf, rekenen nog teveel, wegen nog teveel af. Nochtans is de filosofie van de eenheid de eerste vereiste om ons doel te bereiken. De geschiedenis heeft daar meerdere voorbeelden van gegeven.

Nooit zijn er op Limburgs grondgebied zoveel natuurschendingen geweest als de laatste twee jaar. En dat precies op die plaatsen, waarop bij Koninklijk besluit beschermende maatregelen rusten in de vorm van een gewestplan, een klasseringsbesluit, of noem maar op.

Dat is geen vreemd verschijnsel, in tegendeel. Het bewijst alleen maar dat de gewestplannen systematisch worden uitgehold en dat de verantwoordelijke politici geen enkele milieubewuste politiek voeren. Meer nog: zij distancieren zich gewoon en ontduiken op alle mogelijke manieren hun verantwoordelijkheid. En dat ligt alleen aan ons. Als wij ons verenigen kunnen we druk uitoefenen en anders verandert er niets.

Het komt er dus op aan dat wij ons moreel wapenen en ons verenigen. Het is daarom meer dan nodig, dat wij dieper ingaan op de essentie binnen de milieubeweging en er consequent gevolg aan geven door op een bewuste manier naar buiten te treden. Indien wij die overtuiging niet kunnen opbrengen, dan zullen wij binnen heel korte tijd als natuurgids overbodig zijn. Limburg zal geen biotopen meer hebben om ze aan de mensen te tonen.

verslag-gever: Jef Leijssen.

overname uit Erica, nr. 1/72

gloe
Wat kunnen wij als natuurgids en als groep niet voorkeuren
inbreng hebben bij het tot stand komen van de centrale
commissie in de natuurschending van Limburg?
praktisch gezien

OOK DE MENSEN ZOU IK LIEFST VERGETEN, ZONiet NEGENTIENDEN ERVAN OPKOPEN
ZOALS DAAR ZIJN: MILITAIREN, WAPENFABRIKANTEN, MACHTSWELLUSTELINGEN,
VOEDSELVERVALSERS, NATUURSCHENNERS, VOGELVANGERS, DIERENBEULEN
TOT GINA LOLLOBRIGIDA TOE, DIE ZICH LIEFST TWEE TIJGERMANTELS TEGELIJK
AANSCHAFT, TERWIJL IEDEREEN WEET DAT IN INDIA DE TIJGERS OP HUN LAAT-
STE BENEN LOPEN
Rik Poot.

amaai.

DE TAAK VAN DE NATUURGIDS VANDAAG.

*****door Jan Gabriels*****

Naar aanleiding van de recente toename van het aantal natuurgidsen, dat nu de 300 benadert, mogen we ons toch wel enige vragen stellen.

Welk dient het engagement van de natuurgids te zijn?

Het is allang niet meer voldoende naar de vogeltjes en de plantjes te kijken. Rondom ons gebeurt zoveel in negatieve zin, dat we binnen heel kort naar geen bloemen of vogels meer hoeven te kijken. De natuurgids dient in deze zaken een resolutie standpunt in te nemen en de mensen op een indringende manier te wijzen op het dramatisch van de toestand.

Wat dreigt er verloren te gaan?

Alles, maar dan ook letterlijk alles dreigt verloren te gaan aan de gevolgen van de hebzucht die straalt uit de grindgaten, de wegeaanleg, de zuiveringsstations, de opspuitingen, de ruilverkavelingen, de draineringen, enz... Allemaal zaken, die een onmiddellijk rendement op het oog hebben, zonder ook maar één ogenblik rekening te houden met de gevolgen op langere termijn. Beseffen wij wel de gevolgen ?????? Welke is onze houding daartegenover??? Hoe gaan wij daarop in??????

Is er door de natuurbescherming al iets verwezenlijkt?

Weinig, heel weinig. De organisatie van de natuurbescherming als beweging op politiek vlak komt nog maar pas van de grond. Ze heeft eigenlijk nog maar zeer invloed. Hoe komt dat? De groepen werken te veel zonder binding. Coördinatie is er praktisch geen. Politieke gedragsanalyse ook niet. Onze zwakte is zonder meer duidelijk. Een vertegenwoordiger van D'Hoore zei het op het milieucongres te Kermt in 1978 zeer duidelijk: IK WIST NIET DAT ZE NOG MAAR ZOVER STONDEN, ZE BESEFFEN NIET EENS HUN MACHT". Om rood te worden van schaamte. Die woorden spreken voor zichzelf.

NAL is nochtans goed gestructureerd. Er zijn echter gewoon te weinig mensen om het werk te doen dat er dringend moet gedaan worden. Bovendien gaat er op één jaar tijd zoveel verloren en de molen van de bewustwording draait zo traag, dat alle moeite dreigt voor niets geweest te zijn. De vernielingen zijn enorm. Het is precies alsof men zich haast om het nog allemaal rap naar de vaantjes te helpen. Ze gebeuren niet in een reeks van optellingen, maar in een reeks van vernietigingen.

Welk zijn de taken van de natuurgids in de tijd van NU?

1. Zelfverrijking door het volgen van cursussen, het bijwonen van vormingsavonden, deelname aan enquêtes en congressen, lezen van studies en documentaties, deelnemen van voordrachten en discussies, enz..... Dit om sterk te staan, voldoende back-ground te krijgen en vooral: om MODERNE MISSIONARIS TE SPELEN.

Daarbij de idee van de natuurbescherming uitdragen door gesprekken in het gezin, de familie, het werk, de kennissenkring, enz... Geloven in de groene zaak met een geloof dat bergen verzet, dikwijls tegen de klippen op. Vasthouden met de tanden van een hond, dikwijls tegen beter weten in. Er veel voor kunnen laten, er iets aan kunnen opofferen:

niet alleen tijd maar ook geld. Meewerken uit alle macht. De knoeters met naam en toenaam bekend maken en ter verantwoording roepen. Daarom hebben we ze gekozen.

Alternatieven zoeken op wetenschappelijke grond, denkplannen opstellen met concrete haalbare motieven en voorstellen. Het volk voorlichten, het erin betrekken, wijzen op de risico's, op de gevaren op lange termijn. Zelfverrijking die dit doel niet op het oog heeft is egoïsme en heeft geen zin in deze tijd van vervlakking. Dan hoeft er zelfs geen cursus van natuurgids meer te worden ingericht.

2. Engagement waarmaken door in te springen waar mogelijk. Geen nieuwe groepen meer oprichten, er zijn er al genoeg. Sluit liever aan bij de bestaanden. Overwin je drempelvrees en treedt toe waar ge uw specialiteit in dienst kunt stellen van een groter geheel. Cijfer je eigen voorkeur gewoon weg. Bij een vereniging aansluiten is trouwens het enige middel om bestand te zijn tegen de morele druk die ontstaat bij een twist optreden naar buitenuit. Natuurbeschermers aller gezindten verenig U, maar bespeel niet het instrument van het geweld (J.L.).

Concrete inzet door mee te werken aan beheer in de dagelijkse praktijk. Het is niet alleen nuttig en gezond, maar men krijgt ook inzicht en men beseft beter de waarde van iets door de moeite die men moet doen om het te verwerven en het in stand te houden.

4. Helpen bij de aanleg van wandelpaden, waarbij moet worden gelet op de kwetsbare plekken van een biotoop. Gewone naaldbossen kunnen zonder gevaar voor fauna en flora als wandelgebied worden ingericht. Zij voldoen meer dan genoeg aan de behoeften van de doorsnee-wandelaar.

5. Wandelingen leiden op de juiste plaats en de juiste tijd. Alzo wordt de recreatiedruk verlaagd op de meest kwetsbare plaatsen van de natuur-gebieden. Tijdens de broedtijd in de stille gebieden moet daarmee zeker rekening worden gehouden.

6. Meewerken aan inventarisaties onder de leiding van een wetenschappelijk gevormd man met ervaring. Een degelijke kennis van de natuur in al zijn facetten vergt zeker 5 jaar opleiding. De natuurbescherming is van amateurisme niet gediend. Wil men de waarde van een gebied verdedigen dan moet dat gebeuren op objectieve basis.

Lisec en zijn medewerkers zijn ten allen tijde bereid mensen met interesse op te leiden of te begeleiden. De deur staat voor hen steeds open.

Besluit/

Het spijt mij, misschien tegen het zere been te hebben getrapt door de koe een koe te noemen, maar nog eens: als er niet heel vlug verandering komt in de bestaande gang van zaken, dan hoeven we binnen heel korte tijd geen wandelingen meer te leiden. Dit klinkt dramatisch; het is ook dramatisch; feiten zijn feiten. Limburg zal geen biotopen van waarde meer hebben. Aan U er iets aan te helpen doen.

Verslaggever: Jef Leijssen,
overname uit Erica, nr. 1/79.

WE KUNNEN SLECHTS DE UITWEG VINDEN, ALS WE WETEN WAAR WE ZIJN. Witgenstein

Hoe kan ik als natuurgids dit voorstel van tabu in de praktijk brengen?
Welke andere creatieve voorstellen kunnen wij eventueel nog aan ~~de~~ voorgaande toevoegen?

EDUCATIE OF ACTIE: ZELF BESLISSEN.

Dirk A. Huitzing.

OP DE LAATSE ALGEMENE VERGADERING VAN DE LIMBURGSE NATUURGIJDSSEN WERD MEER INZET GEVRAAGD VAN DE NATUURMENSEN IN DE NATUURBESCHERMINGSACTIES. UITGANGSPUNT IS DAT ZONDER DIRECTE ACTIE ER BINNEN AFZIENBARE TIJD GEEN NATUURGEBIEDEN MEER ZULLEN ZIJN WAARVOOR WIJ NOG AAN EDUCATIE MOETEN DOEN.

DIT REELE PROBLEEM IS OOK IN DE ANDERE WERKGROEPEN AAN DE ORDE EN MOET EIGENLIJK DE AANDACHT VAN ELKE ACTIEVE NATUURGIJDS GAANDE HOUDEN. DIT IS OOK BIJ ONZE NOORDERBUREN HET GEVAL. DAAROM DACHTEN WIJ HET NUTTIG ALS BIJDRAGE TOT DEZE DISCUSSIE EEN ARTIKEL TE PUBLICEREN VAN DE HAND VAN D.A. HUITZING (mewerker Landelijk Bureau I.V.N.), DAT ONLANGS VERSCHEEN IN MENS EN NATUUR (29ste jaargang nr 6).

ZONDER HIERMEE EEN STANDPUNT IN TE NEMEN, TOCH NOG HET VOLGENDE TER BEDENKING:

1. EDUCATIE IS ACTIE OP LANGE TERMIJN. HET IS OUIDELIJK DAT DIRECTE BEDREIGINGEN DIRECTE TEGENACTIE VEREISEN. EVENWEL, OP LANGERE TERMIJN EEN GUNSTIGE MENTALITEISWIJZIGING TE BEWERSTELLIGEN IS EDUCATIE, VOORAL BIJ DE JEUGD MAAR OOK BIJ DE OUDEREN, NOODZAKELIJK. ZONiet DREIGT DE NATUURBESCHERMING HET MONOPOLIE TE WORDEN VAN EEN ELITAIRE GROEP, EN IS ONTMOEDIGING EN "UITSTERVEN" VAN DEZE GROEP UITEINDELIJK ALLERMINST DENKBEELDING.

2. DE MEESTE ACTIEVE NATUURGIJDSSEN ZIJN LID VAN EEN OF ANDERE ACTIEGROEP, EN ALS DUSDANIG OOK BETROKKEN BIJ DE ACTIES. GELET OP DE SPECIALE PLAATS DIE HET C.V.N. BINNEN DE GLOBALE NATUUR- EN MILIEUBEWEGING IN VLAANDEREN BEKLEEDT- DE EDUCATIE OP LANGE TERMIJN- LIJKT HET BETER OM AAN DIT DOEL BINNEN HET C.V.N. DE VOORKEUR TE GEVEN EN DE DIRECTE ACTIES BINNEN EEN SPECIFIEKE ACTIEGROEP TE SITUEREN. DIT SLUIT HOEGENAAMD NIET UIT DAT HET C.V.N. OOK STELLING KAN NEMEN BINNEN DIRECTE MILIEUACTIES. (RED)

Van oudsher is het beschermen van natuur en landschap een belangrijke activiteit van IVN-afdelingen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de naam van de vereniging, waaruit het IVN is voortgekomen: de Bond van Natuurbeschermingswachten.

Men besteedt zijn vrije tijd niet zomaar aan milieueducatie, daar moet een goede reden voor zijn. Veel vrijwilligers zijn sterk doordrongen van dit werk; er gaat zoveel waardevols verloren, daar moeten wij iets aan doen. Een goed beheerd leefmilieu is overigens in ieders belang, niemand kan er buiten.

Door de steeds verdere achteruitgang van de kwaliteit van natuur en milieu, gaat men wel eens twijfelen aan het effect van de educatie. Duurt het niet veel te lang, voordat er resultaten zichtbaar zijn en blijft er ondertussen wel een stukje natuur over? Acute bedreigingen maken het gebruik van andere middelen soms nodig.

Een IVN-afdeling kan zich genoodzaakt voelen om actie te gaan voeren. Wanneer iemand anders zich opwerpt om een bepaalde bedreiging tegen te gaan; dan heeft een IVN-afdeling, die zich "medeverantwoordelijk" voelt voor", eigenlijk weinig keus.

Voor het afwegen van de keuze is het goed om het voeren van een actie eens naast educatie te zetten. Daarbij gaat het vooral om twee vragen, namelijk:

-heeft het voeren van een actie ook een educatief effect?

-kan het voeren van een actie de educatieve activiteiten van de afdeling negatief beïnvloeden?

WAT IS ACTIE EN WAT IS EDUCATIE?

Actievoeren en het organiseren van educatieve activiteiten worden -ten onrechte- wel eens aan elkaar gelijk gesteld. Men gaat dan voorbij aan de wezenlijke kenmerken van beide werkwijzen.

Een besluit om actie te voeren heeft meestal verontwaardiging over iets als oorsprong. Met bepaalde beslissingen is men het niet eens, men denkt dat het anders kan en anders moet. Er is dus sprake van een vorm van conflict, in vele gevallen met de overheid, met daarvan afgeleide instanties of met het bedrijfsleven.

In dat conflict probeert men zodanig beïnvloedend op te treden, dat de verhoudingen worden gewijzigd en de beslissingen in de richting van de eigen opvattingen uitvallen.

In een actie gaat het om mogelijkheden om mee te beslissen voor partijen, die niet eerder aan beslissingsproces deelnamen. In feite is dit een herverdeling van de macht. Het mobiliseren van de publieke opinie kan hierbij een belangrijke factor zijn.

Aan een actie gaan vaak allerlei vormen van overleg vooraf. Wanneer deze niet tot resultaat leiden, wordt men genoodzaakt op een andere wijze aandacht voor de eigen opvattingen te verkrijgen en zo druk uit te oefenen.

Dit kan bij voorbeeld door het indienen van bezwaarschriften, door het schrijven van brieven en artikelen in kranten, door het beleggen van informatieve bijeenkomsten, door het houden van voorlichtende tentoonstellingen, door het demonstreren op een bepaalde plaats onder het meevoeren van spandoeken, het uitdelen van stencils, door het organiseren van een boycot, door het organiseren van manifestaties als een opruimactie, een straatfeest en ga zo maar door. Er zijn nogal wat keuzen.

Toch blijft het basisprincipe van het actievoeren gelijk: men brengt uitsluitend de mening van een groepering naar buiten; op een zodanige manier, dat men er resultaten van verwacht.

De tegenpartij kan worden overtuigd, maar ook worden gedwongen zijn standpunt te wijzigen, bij voorbeeld onder invloed van de publieke opinie of door een beslissing van de volksvertegenwoordiging.

Het kenmerkende van de actie is het meningsverschil, het conflict, over een te veranderen situatie.

In educatieve activiteiten, dat is, in opvoedings- en vormingsprocessen, probeert men op zo'n manier informatie over te dragen, dat degenen op wie dit gericht is, zich zelfstandig een beeld van het onderwerp kunnen vormen. Door kennis te nemen van allerlei opvattingen kan men inzicht in het onderwerp in kwestie opdoen. Zo kunnen de deelnemers onafhankelijk tot een oordeel, eventueel tot een keuze komen. De taak van de opvoeder is hiervoor middelen en mogelijkheden te verschaffen.

Het kenmerkende van de educatie is niet het conflict, maar het leren, dat is om zelf te veranderen, te kiezen.

EDUCATIEF EFFECT VAN ACTIES.

Ook het voeren van een actie kan educatieve waarde hebben. Een actie kan een probleem zichtbaar maken en mensen wakker schudden; kan behoefte aan informatie wekken. Dit is dan duidelijk een educatief effect van een actie. In 'Politieke Vorming' geeft Dr. E. van den Brink (1972) de verschillen tussen (politieke) actie en leren als volgt aan:

'Een leersituatie veronderstelt allereerst enige distantie in ruimte en tijd, anders is nadenken onmogelijk. Enige afstand nemen van het onderwerp is noodzakelijk. Een discussie met landbouwers over een ruilverkaveling, of met "blijde ridders" over nieuwe wegen laat weinig afstand-nemen toe en is ook nauwelijks een vormingssituatie. Al valt er juist veel te leren, dat is daar bijverschijnsel, afvalproduct. Psychologische distantie is een tweede voorwaarde voor leren. Om te kunnen leren is een zekere mate van veiligheid nodig. In een leersituatie moet men fouten kunnen maken, gecorrigeerd kunnen worden, iets kunnen proberen en eventueel opnieuw kunnen beginnen.

Bij het actievoeren is fouten maken en fouten toegeven niet zo verstandig en opnieuw beginnen is er helemaal niet bij. Bovendien is de actie per definitie niet veilig, het gaat immers om de eigen opvattingen, die het in de conflictsituatie zo mogelijk van die van de tegenpartij moet winnen. Een derde voorwaarde voor leren is een rationele, kritische analyse. Dit in tegenstelling tot de emotionele achtergrond van het actievoeren. Alle aspecten van het onderwerp dient men aan een nuchter, kritisch onderzoeken te onderwerpen. Dat is iets anders dan vanuit één visie beïnvloeden. Het propageren van eigen opvattingen past in een actie, maar de vormingssituatie mag niet zo eenzijdig zijn. Hiermee samen hangt een vierde voorwaarde. In een actie richt men zich radicaal tegen een persoon, een groep of een instantie. Zonder hardnekkig volhouden wordt dat niets. Maar wie daar werkelijk van wil leren, moet die radicaliteit ook naar binnen, naar zichzelf, de eigen groep en de eigen actie laten slaan. Leren is ook twijfelen aan jezelf en vragen stellen aan alles. Ook de eigen opvattingen moeten een kritisch onderzoek kunnen doorstaan. Tot daar Dr. E. v n den Brink.

Actie wil macht, heeft kracht en hanteert druk. Maar 'leren is in hoge mate machteloos, onder druk wil het niet,' Vande Brink meent, dat men actie geen leerproces mag noemen, als 'men zich van leren iets meer voorstelt dan een afvalproduct, dat je altijd wel wat opsteekt'. Nu leert men in een actie altijd wel wat, wellicht leert men een volgende actie beter te voeren. Maar, diegenen die het meest van het actievoeren leren zijn de actievoerders zelf. In ons geval, de mensen die al voor een beter beheer van ons milieu gekozen hebben, niet de mensen die aan die keuze (nog) niet toe zijn. Educatie is daarentegen niet op de eigen groep gericht, maar juist op anderen.

EDUCATIE EN ACTIEVOEREN.

Het bovenstaande is niet als negatief oordeel over het actievoeren bedoeld. Het gaat om een duidelijk onderscheid tussen actie en educatie. Beiden zijn noodzakelijke en legitieme werkwijzen, die dienen om de door ons gewenste veranderingen te bewerkstelligen. Het verband tussen educa-

tie en actie kunnen we afleiden uit het doel van de educatie, uit de doelstelling van het IVN.

Hoofdpunten uit die doelstelling zijn: 'bewustwording van de relaties tussen mensen, cultuur, levende en niet-levende omgeving'; 'bewust kiezen voor behoud en verbetering van de kwaliteit van natuur en milieu', wat 'in het handelen' tot uitdrukking moet komen. Deze woorden kunnen we in het woord handelingsbereidheid samenvatten. Doel van de natuur- en milieueducatie is het bewerkstelligen van bereidheid om iets te gaan doen. We willen mensen die geen oog hebben voor de achteruitgang van de kwaliteit van ons leefmilieu, die op dit gebied vrijwel passief zijn, via bewustwording activeren. En in "activeren" zit al het woord actie. We kunnen zeggen, dat het doel van de educatie actie is, daarmee wordt bedoeld dat iedereen zo nodig in actie moet komen. Het geleerde en het beleefde dient gevolgen te hebben voor het handelen.

Welke gevolgen dat zullen zijn, zal van persoon tot persoon verschillen. De één komt in actie in de betekenis van het actievoeren, de ander door de verwerkte kennis en ervaring in educatieve activiteiten uit te dragen. Nog anderen doen beiden. Maar allen veranderen hun persoonlijke levensstijl.

We kunnen wat dit betreft niets voorschrijven. In dit opzicht is de educatie vrijblijvend. En moet dit ook zijn, het gaat er immers om dat men zelf de nodige beslissingen leert te nemen. Steeds komt men weer voor nieuwe situaties, voor nieuwe vragen te staan. Een recept voorschrijven werkt daarom niet. Van mondige, volwassen mensen mag worden verwacht dat ze zelf kunnen kiezen.

IVN-AFDELINGEN EN HET ACTIE-VOEREN.

Nu de begrippen actie en educatie zijn toegelicht, kunnen we ons de vraag stellen of een IVN-afdeling, die zich educatie tot doel stelt, ook acties kan voeren? Op die vraag kunnen we slechts met "JA" antwoorden. Het actievoeren is niet strijdig met de doelstelling van het IVN. In die doelstelling lezen we ook het 'daadwerkelijk mee te werken aan de bescherming van de natuur en het landschap door onnodige verontreiniging en vernieling te bestrijden'.

Toch zou een IVN-afdeling niet gemakkelijk tot het voeren van een actie moeten overgaan. Soms zijn er echter omstandigheden die ertoe dwingen. In het algemeen kan men echter stellen, dat het niet goed is om twee zo verschillende zaken te vermengen. Wanneer een groep die zich met educatieve activiteiten bezig houdt ook acties mag voeren, kan dat verwarring geven. Het onbedoelde effect kan zijn, dat de educatie sterk wordt belemmerd. Dat ligt in de aard van de activiteiten: 'actievoeren' als botsing van meningen en belangen en 'educatie' als dialoog, als open gesprek met ruimte voor ieders opvattingen.

Er wordt met opzet gesteld, dat het actievoeren de educatieve activiteiten kan beïnvloeden. Dit hoeft dus niet altijd het geval te zijn. Het is niet mogelijk om aan te geven wanneer een actie educatieve activiteiten nadelig beïnvloedt en wanneer niet. Dit zal in sterke mate van de aard van de actie afhangen, van de aard van de educatieve activiteiten en van de factoren als het al of niet geaccepteerd zijn van de IVN-afdeling in de plaatselijke samenleving.

Hier kunnen geen algemene regels voor worden gegeven. Iedere IVN-afde-

ling doet er goed aan de voor- en nadelen van het voeren van een actie eerst nauwkeurig af te wegen, op grond van kennis van de plaatselijke situatie, voordat men tot een actie overgaat. Een beslissing om een actie te gaan voeren is een beslissing, die een afdeling zelf moet nemen. Wel moet een dergelijke beslissing een besluit van de ledenvergadering of van het bestuur van de afdeling zijn. Het zou onjuist zijn als individuele leden een beslissing nemen.

Het IVN als geheel kan niet beslissen of ergens al dan niet een actie moet worden gevoerd. Zonodig kan het landelijk bureau wel adviezen geven.

In dit verband moeten we niet vergeten, dat er andere groeperingen zijn, die zich speciaal met het actievoeren, met het kritisch volgen van het overheidsbeleid bezig houden. De milieuactiegroepen hebben zich indertijd in provinciale milieufederaties verenigd. IVN-afdelingen kunnen bijdragen leveren door gegevens aan plaatselijke milieugroepen, of aan een provinciale milieufederatie door te geven. Deze kunnen dan zonodig een actie op touw zetten. Ook kan men vanuit een IVN-afdeling een aparte groep vormen, zo mogelijk samen met de anderen, die zich onder een eigen naam tegen de bedreiging in kwestie keert. Wanneer men niet onder de naam v/h IVN naar buiten treedt, is de mogelijkheid van verwarring en negatieve effecten kleiner.

EDUCATIEVE BEGELEIDING VAN ACTIES.

Acties van anderen kunnen door IVN-afdelingen met educatieve activiteiten en educatief materiaal ondersteund worden. Een afdeling kan bij voorbeeld wandelingen in het bedreigd gebied organiseren om zo het publiek te wijzen op wat verloren dreigt te gaan. Ook kan een afdeling gegevens verzamelen over de er voorkomende planten, dieren, biotopen, landschappelijke waarden, enz... Deze gegevens kunnen voor publicatie in kranten, brochures en boekjes, voor tentoonstellingen of voor het samenstellen van diaserieën worden gebruikt. Educatieve begeleiding betekent het mobiliseren van de eigen deskundigheid van de afdeling. Het kan een belangrijke bijdrage betekenen tot het behoud van een bepaald gebied.

SAMENVATTING.

In het artikelbegin werden 2 vragen gesteld. Bij bespreking v/d 1ste vraag-over het educatieve effect van acties- kwam naar voren dat dit effect beperkt is. De actievoerders zelf leren i/h algemeen wel wat v/d acties, anderen veel minder.

De 2de vraag-of het voeren v/e actie de educatieve activiteiten negatief kan beïnvloeden- kan met JA worden beantwoord. Dit volgt uit de aard v/d activiteiten "actie voeren" en "educatie". Moeilijker is het schatten v/h negatieve effect. Dat kan alleen op grond van kennis v/d plaatselijke situatie gebeuren.

Beslissingen met betrekking tot het al dan niet voeren van acties dienen IVN-afdelingen zelf te nemen. Een goede mogelijkheid om op acties in te spelen is het educatief begeleiden van acties.

ACTIE LAAT ALTIJD SPOREN NA IN DE GEEST: BIJ VELEN ZIJN DAT SPOREN VAN BITTERHEID, BIJ CREATIEVEN EEN VERDIEPT INZICHT, BIJ GODENKINDEREN EEN KUNSTWERK.

amaai.